

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Petra Vopálková

Mediace v mezinárodním obchodním styku

Diplomová práce

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Mediace v mezinárodním obchodním styku*“
vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 17. srpna 2016

.....

podpis autora

Na tomto místě bych chtěla poděkovat panu JUDr. Mgr. iur. Michalu Malackovi, Ph.D., MBA za jeho odborné vedení mé diplomové práce, zejména za jeho ochotu a připomínky k mé práci. Dále bych ráda poděkovala své rodině za podporu během psaní mé diplomové práce a po dobu mého studia.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	9
1 Mediace jako ADR	12
1.1 ADR obecně	12
1.2 Pojem mediace.....	14
1.3 Vznik a vývoj mediace.....	14
1.4 Odlišnosti mediace od ostatních ADR.....	16
2 Charakteristika mediace	18
2.1 Konflikt a komunikace.....	18
2.2 Cíle a základní principy mediace.....	18
2.3 Metody a přístupy v mediaci.....	19
2.4 Pozitivní a negativní stránky mediace	21
2.4.1 Výhody mediace	21
2.4.2 Nevýhody mediace	23
3 Průběh mediace	24
3.1 Předmediační fáze.....	24
3.2 Mediační proces.....	24
3.3 Postmediační fáze	26
4 Mediátor	27
4.1 Úloha mediátora v mediačním procesu.....	27
4.2 Správný výběr mediátora	29
4.3 Mediátoři v ČR	30
5 Přeshraniční mediace	33
5.1 Definice přeshraniční mediace	33
5.2 Mediace v kontextu Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech	33
6 Pravidla pro mediaci a institucionalizovaná mediace	37
6.1 UNCITRAL.....	38
6.2 ICC.....	39
6.3 AAA.....	40
6.4 VIAC.....	41
6.5 Shrnutí.....	43

7	Problematické otázky při řešení mezinárodních obchodních sporů prostřednictvím mediace.....	44
8	Právní úprava mediace v ČR.....	49
	Závěr	53
	Bibliografie.....	57
	Shrnutí / Abstract	64
	Seznam klíčových slov / The List of Key Words	66

Seznam použitých zkratek

AAA – Americká arbitrážní asociace (American Arbitration Association)

ADR – alternativní způsoby řešení sporů, přátelské způsoby řešení sporů (Alternative Dispute Resolution, Amicable Dispute Resolution)

AMČR – Asociace mediátorů České republiky

čl. - článek

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie (European Union)

Evropský kodex – Evropský kodex chování pro mediátory

ICC – Mezinárodní obchodní komora (International Chamber of Commerce)

ICC Rules – ICC Pravidla pro mediaci (International Chamber of Commerce Mediation Rules)

ICDR – Mezinárodní centrum pro řešení sporů (International Centre for Dispute Resolution)

ICDR Rules – ICDR Pravidla pro mezinárodní mediaci (International Centre for Dispute Resolution International Mediation Rules)

MLICC – Model Law on International Commercial Conciliation (Vzorový zákon o mezinárodní obchodní konciliaci)

Nařízení Brusel I – Nařízení Rady 2001/44/ES, ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Newyorská úmluva – Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů

odst. - odstavec

OSN – Organizace spojených národů

OSŘ – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

OZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

písm. – písmeno

Směrnice – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES, ze dne 21. května 2008, o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech

UNCITRAL – Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (United Nations Commission on International Trade Law)

UNCITRAL Rules – UNCITRAL Pravidla pro conciliaci (United Nations Commission on International Trade Law Conciliation Rules)

USA – Spojené Státy Americké (United States of America)

VIAC – Mezinárodní rozhodčí centrum ve Vídni (Vienna International Arbitral Centre)

VIAC Rules – VIAC pravidla pro mediaci (Vienna International Arbitral Centre Mediation Rules)

WIPO – Světová organizace duševního vlastnictví (World Intellectual Property Organisation)

Zákon o mediaci – zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů, ze dne 2. května 2012, ve znění pozdějších předpisů

Zelená kniha – Zelená kniha o alternativním řešení sporů v občanskoprávních a obchodních věcech

ZŘS – zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

V předkládané diplomové práci se budu zabývat tématem mediace v mezinárodním obchodním styku. Budu se věnovat mediaci jako alternativnímu, přátelskému způsobu řešení sporů (ADR) jako alternativě ve vztahu k soudnímu a rozhodčímu řízení v kontextu sporů vznikajících v rámci mezinárodních obchodních vztahů. Text práce pak bude zaměřen především na mediaci v mezinárodním kontextu, EU a ČR z hlediska aktuální právní úpravy a praxe a s ohledem na aktuální vývoj této problematiky.

Uvedené téma diplomové práce jsem si vybrala z důvodu jeho zajímavosti, aktuálnosti a dle mého názoru významnosti do budoucna. Myslím si, že ADR obecně aktuálně a zejména do budoucna představují významnou formu řešení vzniklých či potencionálních sporů v oblasti mezinárodního obchodu. I když ve světě jsou již běžnou praxí, v ČR jsou na počátku svého vývoje. Mediace pak představuje poměrně univerzální, moderní a dynamicky se rozvíjející způsob řešení sporů. Připouštím, že v budoucnu bych se mediací jako právník v praxi ráda zabývala a pokud jde o obchodní spory s mezinárodním prvkem, považuji mediaci v této problematice za velmi atraktivní a frekventovanou oblast z právního hlediska.

Je třeba zmínit, že toto téma je již celkem zpracováno. Já si v této práci kladu za cíl zejména uvést mediaci jako jeden ze způsobů ADR a přiblížit tak čtenáři mediaci jako výhodnou alternativu k soudnímu a rozhodčímu řízení, její charakteristiku a průběh, její výhody a nevýhody, případná úskalí a problémy, její právní úpravu v mezinárodním a institucionálním měřítku, v právu EU a ve vnitrostátním právním řádu ČR a vyzvednout tak smysl a potřebnost mediace obchodních sporů s mezinárodním prvkem. Text rozdělím celkem do osmi kapitol, kdy první polovinu práce věnuji mediaci v obecném měřítku a druhou polovinu pak konkrétně mediaci mezinárodních obchodních sporů a její právní úpravě v právu EU a v ČR a mezinárodním institucím zabývajícím se mediací a poskytujícím mediační služby včetně konkrétních mediačních pravidel.

V úvodní kapitole se budu zabývat mediací, jako jednou z forem ADR. Nejprve představím ADR obecně, jejich obecnou charakteristiku a různé formy a jejich případné kombinace. Následně vysvětlím pojem mediace a její definici a také vznik a vývoj mediace. V závěru této kapitoly připojím rozbor odlišností mediace od ostatních běžně užívaných způsobů ADR v mezinárodním obchodním styku.

Druhou kapitolu věnuji charakteristice mediace. Budu se zabývat vztahem konfliktu a komunikace a jejich vztahem s mediací a jejich rolí v mediaci. Následně představím, jaké jsou cíle mediace a základní principy, které mediaci charakterizují a také rozeberu existující

metody a přístupy v mediační praxi. Především se také budu věnovat pozitivním a negativním stránkám mediace v podobě výhod a případných nevýhod, které může využití mediace zahrnovat.

Následující část diplomové práce osvětlí čtenáři vlastní průběh mediačního procesu zahrnující několik fází. Nejprve se budu zabývat fází před zahájením mediace, dále pak samotným mediačním procesem po zahájení mediace a závěrem pak postmediační fází a jejími aspekty po skončení mediace.

Ve čtvrté kapitole pak bude mým záměrem věnovat se problematice mediátorů z hlediska jejich úlohy v celém mediačním procesu. Kapitola bude také zahrnovat problematiku správného výběru mediátora, a tedy na co je dobré dát pozor a co je vhodné zvážit při tomto postupu v roli zájemce o řešení sporu mediací. Připojím ještě část zabývající se mediátory, jejich postavením a právní úpravou v ČR.

Pátou kapitolu dále zaměřím na přeshraniční mediaci s její definicí a mediaci v kontextu Směrnice, konkrétně pak na pozadí pro tvorbu a vývoj této Směrnice, její jednotlivá ustanovení týkající se pravidel pro mediaci, důvěrnosti mediace a výkonu mediačních dohod a následně také implementaci Směrnice do českého právního řádu.

V další kapitole mé diplomové práce si kladu za cíl nastínit institucionalizovanou mediaci v mezinárodním měřítku a její pravidla se zaměřením na vybrané mezinárodní instituce UNCITRAL, ICC, AAA a VIAC a jejich pravidla pro mediaci. Tyto instituce jsem vybrala zejména s ohledem na jejich prestiž a mezinárodní renomé v oblasti řešení mezinárodních obchodních sporů formou ADR a s ohledem na univerzálnost a propracovanost jejich pravidel. Ohledně zmíněných pravidel se pak budu soustředit zejména na úpravu důvěrnosti mediace a vynutitelnosti mediačních dohod.

V sedmé kapitole pak nabídnu rozbor a úvahu nad několika možnými problematickými otázkami při řešení mezinárodních obchodních sporů prostřednictvím mediace. Konkrétně půjde o problematiku střetu kulturních vlivů, výběru místa a jazyka pro mediaci, s tím související problematiku přeshraniční komunikace a potřeby tlumočnicka, některé aspekty správného výběru mediátora v návaznosti na čtvrtou kapitolu této práce a konečně na vynutitelnost mezinárodních mediačních dohod a případné využití mezinárodního rozhodčího řízení pro dosažení vykonatelnosti těchto dohod.

V poslední kapitole se budu zabývat právní úpravou mediace v ČR dle Zákona o mediaci. Zejména se budu věnovat pravidlům pro mediaci, úpravě mlčenlivosti a vynutitelnosti mediačních dohod. Připojím také úpravu vztahující se k podpoře mediace obsažené v OSŘ, ZŘS a OZ.

Z metodologického hlediska budu v první části mé diplomové práce používat analýzu a syntézu ohledně charakteristiky ADR a mediace a jejich pozitivních a negativních stránek včetně problematiky mediačního procesu a mediátorů. Následně využiji komparaci zejména pro srovnání ADR a mediace se soudním a rozhodčím řízením a ostatními způsoby ADR. V druhé části využiji analýzy a syntézy ohledně problematických aspektů mediace při sporech z mezinárodního obchodního styku. Připojím též komparaci zejména v rámci kapitol o institucionalizované mediaci a jednotlivých pravidlech pro mediaci a také ohledně právní úpravy mediace ve Směrnici a v české právní úpravě, kde aplikuji také interpretační metodu doplněnou účelovým, systematickým a gramatickým výkladem.

V textu této práce využiji zdroje z řad odborných monografií zahrnující teoretické pojednání a rozborů ADR a mediace jak v obecné rovině, tak v kontextu mezinárodního obchodu. Připojím také několik příspěvků ze sborníků. Velmi přínosnými pak budou zejména příspěvky z odborných časopisů věnující se mediaci a jejím aspektům a problémům při řešení mezinárodních obchodních sporů. Stejně tak využiji internetové zdroje v podobě odborných příspěvků publikovaných online a také internetových stránek vybraných institucí. Nutným zdrojem pak pro mě budou právní předpisy týkající se mediace a k nim vydané komentáře a důvodové zprávy a dále konkrétní mediační pravidla vybraných institucí a etické kodexy pro mediátory. Budu čerpat ze zdrojů v českém a anglickém jazyce.

Závěrem pak nutno dodat, že text této práce nebude věnován problematice a aspektům mediace v podobě hodnocení jejího využití a efektivnosti v mezinárodním obchodním styku ani detailnímu pojednání o souvisejících ADR metodách a jejich kombinacích s mediací.

1 Mediace jako ADR

1.1 ADR obecně

V oblasti mezinárodního obchodu se postupně vytvořilo vícero způsobů řešení sporů, přičemž mezi nimi nacházíme značné rozdíly. ADR opírající se o soukromoprávní podklady, jsou jednou z těchto technik.¹

ADR bývají vymezovány jako „alternativní“ způsoby řešení sporů ve smyslu alternativy, varianty k řešení sporů před soudy, které je považováno za základní, standardní a zákonem presumované.² Zkratka ADR je však také užívána pro označení „amicable“, tedy „přátelské“ způsoby řešení sporů oproti soudním a také rozhodčím řízením, jako výrazně méně formální proces urovnávání sporů formou přátelské dohody.³ Cílem pak bude uzavření takové dohody stan, která je dobrovolná, realizovatelná a prospěšná pro obě strany.⁴ Někdy bývají tyto metody pojmenovány jako „appropriate“ (vhodný) či „assisted“ (asistovaný). V tomto případě jde o možnosti řešení sporů, použitelné na řadu případných konfliktů a k urovnání konfliktu dochází za pomoci třetí nezávislé osoby, případně osob.⁵

První zmínky o alternativních řešeních sporů lze najít už ve starověku, ale moderní ADR vznikají až v 60. letech 20. století v USA. Důvody pro vznik a vývoj alternativ bylo přetížení soudů, prodlužování délky trvání soudních řízení a zvyšování nákladů na soudní řízení.⁶

ADR slouží nejen jako způsob k nalezení řešení sporu, ale i jako metoda řešící takový spor. Obvykle je pak cílem takových metod nalezení kompromisů mezi stranami sporu a nikoliv pouhé právní řešení dané situace zohledňující právní nároky či posuzování dle práva.⁷

Společným základem pro tyto techniky je dobrovolnost stran, snaha stran najít řešení vzniklého sporu a podřízení se danému postupu.⁸ Nalézt jednotlivé rozdíly a odlišení však není jednoduché a je mnohdy nepřesné. Přesto lze jako společný znak zmínit právě soukromoprávní základ bez participace státu a smlouvu, dohodu jako základní prvek i

---

¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Mezinárodní právo obchodní, II. díl, Řešení sporů*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 7.

² BÜHRING-UHLE, Christian; KIRCHHOFF, Lars; SCHERER, Gabriele. *Arbitration and Mediation in International Business*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, s. 169.

³ SVATOŠ, Martin. *Úvod do mediace: ADR aneb mediace a ti druzi* [online]. pravni prostor.cz, 9. září 2015 [cit. 8. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/procesni-pravo/adr-mediace-a-ti-druzi>>.

⁴ SPIROVÁ, Klára. Alternativní způsoby řešení sporů – mediace. *Právní fórum*, 2010, roč. 7, č. 3, s. 119.

⁵ SVATOŠ: *Úvod do mediace...* [cit. 8. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/procesni-pravo/adr-mediace-a-ti-druzi>>.

⁶ Tamtéž.

⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Alternativní způsoby řešení sporů mezi obchodníky. In PAVLOVÁ, Lenka; VETEŠKA Jaroslav (eds). *K aktuálním otázkám vyjednávání, mediace, rozhodčího řízení a tzv. práva spolupráce*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010, s. 43 – 44.

⁸ ROZEHNALOVÁ: *Mezinárodní právo...*, s. 7.

výsledek řešení sporu, přičemž zde vydaná rozhodnutí nemají účinky soudních rozhodnutí.⁹ Dalším takovým společným znakem je flexibilita alternativních řešení sporů spočívající v absenci formálních pravidel, norem a právní regulace. Strany sporu se tak mohou dohodnout na podmínkách a průběhu řešení sporu tak, aby jim co nejlépe vyhovovala a vedla k vyřešení daného sporu.¹⁰ ADR způsoby řešení sporů mají spíše jednacích povahu než povahu rozsuzovací ve smyslu odlišení těchto metod od soudního i rozhodčího řízení.¹¹

Oproti soudnímu a rozhodčímu řízení je pravomoc pro rozhodování sporů založena dohodou stran sporu a rozdíl spočívá i v subjektech rozhodujících takové spory, jelikož těmi nejsou orgány veřejné moci, které zde nemají kontrolní ani pomocnou funkci.¹² ADR se vymezují jako alternativní, přátelské metody ve vztahu k soudním a rozhodčím řízením. Tuto alternativnost lze také spatřovat v přátelském smírném řešení sporů oproti řešením před orgány s autoritou veřejné moci.¹³

Mezi výhody ADR jsou nejčastěji řazeny nižší náklady, úspora času, šance na zachování důvěry mezi obchodními partnery jako stranami sporu, řešení v souladu se zájmy obou stran sporu.¹⁴ Další výhodou je absence potřeby řešení otázky rozhodného práva a možnost zachování obchodního tajemství vztahujícího se k řešenému sporu.¹⁵

Existuje velké množství technik ADR a dochází k neustálému vývoji stávajících i dalších nových alternativních postupů. Mezi nejvyužívanější ADR techniky řadíme: negociaci, konciliaci, mediaci, mini-trial, technické expertizy, Dispute Review Board, nezávislé experty.¹⁶ Propojením některých jednotlivých forem ADR vznikly kombinace. Jednou z těchto kombinací je med-arb spočívající v kombinaci mediace a rozhodčího řízení.¹⁷ Dalším takovým případem zkombinování ADR, které se dá zobecnit, je medaloo, což je další smísení mediace a rozhodčího řízení.¹⁸

---

⁹ Tamtéž, s. 11 – 12.

¹⁰ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF, SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 174.

¹¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 23.

¹² Tamtéž, s. 21.

¹³ RABAN, Přemysl. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 3.

¹⁴ ROZEHNALOVÁ: *Mezinárodní právo...*, s. 13.

¹⁵ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení...*, s. 24.

¹⁶ SUCHOŽA, Josef a kol. *Česko – slovenské kontexty obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 414 – 418.

¹⁷ ROZEHNALOVÁ: *Alternativní způsoby...* In PAVLOVÁ; VETEŠKA (eds): *K aktuálním otázkám...*, s. 47.

¹⁸ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení...*, s. 48.

1.2 Pojem mediace

Výraz „mediace“ pochází z latinského slova „medius“, což znamená „prostřední, mírný, nestranný“.¹⁹ Definicí pojmu mediace se vyskytuje několik v závislosti na společenské oblasti využití mediace. Definice nacházíme jak v tuzemské, tak v zahraniční literatuře.²⁰ Univerzální obecná definice mediace však neexistuje.²¹ Mediaci lze definovat jako „... metodu řešení konfliktu, při níž neutrální kvalifikovaná osoba pomáhá účastníkům konfliktu ve vzájemném dorozumívání, jehož cílem je dosažení jejich spokojenosti s procesem i výsledkem řešení konfliktu.“²²

Cílem mediace je pak dohoda, která je jasná, srozumitelná a uskutečnitelná, a na které participují všichni účastníci. Taková dohoda je tedy i výsledkem mediačního procesu.²³ Mediaci můžeme de facto považovat za druh mimosoudního smířčího řízení, přičemž výsledná dohoda není přímo vykonatelným právním titulem.²⁴

Pro charakteristiku mediace je velmi důležitá role třetí nestranné osoby, která může mít v mediačním procesu více funkcí v různé míře intensity. Její funkce může spočívat v přivedení stran konfliktu k procesu vyjednávání, nápomoc při samotném vyjednávání, poskytování neutrálních stanovisek k dané situaci, podpora stran sporu při formulacích jejich požadavků a zájmů a vytváření návrhů konkrétních dohod mezi stranami.²⁵

Mediace, spočívající v dialogu mezi stranami sporu za pomoci třetí nestranné osoby (mediátora), je považována za jeden z nejrozšířenějších alternativních způsobů řešení sporů a nachází využití ve více právních odvětvích, zejména však na poli soukromoprávním a to i mezinárodním.²⁶ Je však také třeba připomenout mezioborovou povahu mediace, protože není pouze disciplínou právní, nýbrž stojí na pomezí práva, psychologie a sociologie.²⁷

1.3 Vznik a vývoj mediace

Určité způsoby řešení konfliktů podobné mediaci lze dohledat už v době starověku. Jakýsi předstupeň mediace byl využíván Féničany k řešení obchodních sporů. Dále se

---

¹⁹ ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Facilitativní mediace: Řešení konfliktu pomocí mediátora*. 1. vydání. Praha: Portál, 2012, s. 67.

²⁰ HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 50 - 51.

²¹ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 176.

²² HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 52.

²³ ŠIŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 68.

²⁴ VAN LEYNSEELE, Patrick; VAN DE PUTTE, Florence; DOLEŽALOVÁ, Martina. Mediace jako doplněk (či alternativa?) soudního procesu. *Bulletin advokacie*, 2002, č. 8, s. 30.

²⁵ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 176.

²⁶ SPIROVÁ: *Alternativní způsoby...*, s. 120.

²⁷ HORÁČEK, Tomáš. Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 18.

mediace společně s rozhodčím řízením vyvíjela ve starověkém Řecku a Římě a také ve starověkých kulturách v Asii, kde měla výrazné napojení na místní filozofická učení v Číně a Japonsku.²⁸ Je nutné podotknout, že takováto smírná řešení sporu předcházející mediaci probíhala v komunitách, ať už kmenových, náboženských nebo později obecních.²⁹ Tradiční mediace jako forma urovnávání sporů se tedy velmi lišila od moderní mediace aplikované v dnešní době. Prvkem, který odlišuje tradiční a moderní mediaci, je postavení třetí strany, která strany vede k řešení konfliktu.³⁰ Zatímco dnes je osoba mediátora spíše nápomocná, vedoucí k řešení sporu stranami, v tradičních mediačních a smírčích procesech plnila tato osoba (nejčastěji vysoce respektovaný člen dané komunity) autoritativní funkci, kterou bylo třeba respektovat.³¹

Mediace jako metoda řešení sporů tak, jak ji známe dnes, se vyvinula až v druhé polovině 20. století. Je tak výsledkem postupného vývoje a působení několika faktorů od kulturních vlivů, přes geografické oblasti, po různé druhy společenské praxe.³² Za kolébku moderní mediace můžeme považovat USA a Kanadu, kde metoda mediace vznikala v rámci ADR za přispění přistěhovalců z Evropy a Asie a také v náboženských komunitách.³³

Impulsem pro vznik a vývoj mediace byla přetíženost obecných soudů a v závislosti na tom nárůst nákladů soudních řízení a také časové průtahy v soudních řízeních, což způsobovalo celkovou nespokojenost se soudním systémem v USA.³⁴ Další takovou motivací pro rozvoj mediace byla snaha o řešení sporů v komunitách, neformální cestou a zapojit tak občany do demokratických procesů a tím i redukovat společenská napětí.³⁵ V Evropě nacházíme mediaci jako nejrozšířenější ve Francii, Německu a Velké Británii.³⁶ V České republice se mediace jako metoda řešení konfliktů objevuje v 90. letech 20. století, kdy se rozšířila právě z USA. V roce 2000 pak byla založena AMČR, jejímž úkolem je zejména vzdělávání mediátorů a podpora mediace.³⁷

---

²⁸ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 13 – 14.

²⁹ Tamtéž, s. 14 – 16.

³⁰ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 177.

³¹ Tamtéž.

³² HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 16.

³³ ŠIŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 17 – 18.

³⁴ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 17.

³⁵ Tamtéž, s. 18.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ ŠIŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 30 – 31.

1.4 Odlišnosti mediace od ostatních ADR

Jak již bylo zmíněno, existuje několik metod ADR a dochází jak ke vzniku dalších, tak k vývoji a kombinacím již existujících.³⁸ Mediace jako jedna z těchto technik vykazuje od ostatních některé odlišnosti, které ji zároveň definují.

Nejstarším způsobem řešení sporů, je negociace, tedy prosté vyjednávání mezi stranami sporu, ať už dobrovolné nebo vyjednávání, ke kterému se strany zavázaly.³⁹ Od negociace se mediace liší participací třetí neustranné osoby mediátora při smírném urovnávání konfliktu mezi stranami.⁴⁰ Negociaci lze tedy považovat za základ ADR.⁴¹

Problematická je otázka rozlišení mediace a konciliace, jelikož vztah mezi těmito dvěma pojmy je v odborné literatuře i v praxi nevyřešený a existuje několik modelů pro vyjádření tohoto vztahu.⁴² Dle prvního modelu mediace bývá často ztotožňována s conciliací, která se s mediací prolíná, ale nejedná se přímo o totožné metody řešení sporů.⁴³ Rozdíl mezi těmito dvěma technikami spočívá ve stupni iniciativy a zaujímané pozici třetí neustranné osoby v konfliktu.⁴⁴ Zatímco v mediačním procesu mediátor zprostředkovává komunikaci, hledání řešení konfliktu mezi stranami, ale nenavrhuje konkrétní řešení problému, u konciliace je upřednostňováno zprostředkování komunikace a jednání mezi stranami sporu ve spojení s návrhem řešení konfliktu prospěšného pro obě strany dle právní úpravy.⁴⁵ Dalším modelem je naopak právě ztotožnění obou metod, kdy například autor Bühring-Uhle naznačuje zaměnitelnost pojmů mediace a konciliace, která mnohdy ústí až v synonymní užívání.⁴⁶ K výše uvedenému rozlišení je třeba také zmínit třetí přístup, kdy například MLICC nadřazuje pojem konciliace pojmu mediace.⁴⁷ Tento v článku 1 odst. 3 uvádí: „... *konciliace znamená postup, a to bez ohledu na označení konciliace, mediace či jiný podobný termín, kdy strany žádají třetí osobu nebo osoby (konciliátor), aby jim asistoval v jejich pokusu o přijetí smírné dohody o řešení jejich sporu vzniklého nebo týkajícího se smluvního nebo jiného vztahu. Conciliátor není oprávněn vnutit stranám řešení sporu.*“⁴⁸

³⁸ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení...*, s. 28.

³⁹ SUCHOŽA a kol.: *Česko - slovenské kontexty...*, s. 414.

⁴⁰ RABAN: *Alternativní řešení sporů...*, s. 3.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² SVATOŠ, Martin. *Zmatení pojmů: Co mediace je a co nikoliv* [online]. *pravni prostor.cz*, 30. září 2015 [cit. 7. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/procesni-pravo/uvod-do-mediace-zmateni-pojmu-aneb-co-mediace-je-a-co-nikoliv>>.

⁴³ VAN LEYNSEELE; VAN DE PUTTE; DOLEŽALOVÁ: *Mediace jako doplněk...*, s. 31.

⁴⁴ HOLÁ, Lenka a kol. *Mediace a možnosti využití v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2013, s. 173.

⁴⁵ CHUAH, Jason Chin Tik. *Law of International Trade*. London: Sweet and Maxwell, 2001, s. 555.

⁴⁶ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 176.

⁴⁷ SVATOŠ: *Zmatení pojmů...* [cit. 7. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/procesni-pravo/uvod-do-mediace-zmateni-pojmu-aneb-co-mediace-je-a-co-nikoliv>>.

⁴⁸ Vzorový zákon o mezinárodní obchodní conciliaci.

V případě mini-trialu jde opět o snahu o smírné vyřešení sporu mezi stranami rychle a s menšími náklady. Také zde figuruje třetí nestranná osoba, která napomáhá najít řešení určitého konfliktu a vytváří tak prostor k jednání mezi stranami konfliktu.⁴⁹ Na rozdíl od mediace je však tato metoda více formální a má tak blízko k soudnímu a rozhodčímu řízení. S mediací má však společné, že výsledek mini-trialu je nezávazný.⁵⁰ Jde vlastně o předstíraný tribunál, kde třetí osoba působí jako poradce a zároveň má stranám představit svůj nezávazný náleží blíží se případnému výsledku soudního řízení, pokud by takové proběhlo.⁵¹ Mini-trial probíhá formou striktně důvěrného setkání a je časově limitován.⁵² Třetí strana na rozdíl od mediačního procesu nemusí být vždy využita, jelikož vyjednávání o řešení konfliktu probíhá primárně mezi zástupci vyššího managementu stran za pomoci nebo i bez účasti třetí strany.⁵³

V situacích, kdy je pro řešení sporu potřeba posouzení nezávislého experta či znalce, jsou využívány technické expertizy a nezávislí experti.⁵⁴ Jsou to většinou případy, kdy konflikt spočívá v technickém, ekonomickém, finančním nebo jiném spíše faktickém problému a oproti mediaci lze přijmout i pro strany zavazující rozhodnutí.⁵⁵ V případech prevence vzniku větších sporů může být ustanovena jakási rada, tzv. Dispute Review Board, která by měla navrhnout řešení sporů průběžně po dobu trvání vztahu mezi stranami tak, aby nemuselo dojít k samotnému řešení stranami.⁵⁶ Jde o prostředek kontroly plnění smlouvy mezi stranami a řešení rozporů v průběhu trvání smlouvy jednotlivcem, případně i kolektivním orgánem.⁵⁷

Jak již bylo zmíněno výše, mediace existuje i v různých kombinacích s ostatními ADR, zejména s rozhodčím řízením. V případě med-arb (mediation-arbitration) probíhá nejprve mediační proces a v případě, že strany spor za pomoci mediátora nevyřeší, přistoupí se k rozhodčímu řízení, kdy mediátor je jmenován rozhodcem.⁵⁸ Medaloa (last offer arbitration) je dalším takovým příkladem kombinace, kdy nejprve dochází k mediaci a pokud je bezvýsledná, strany předkládají poslední nejlepší nabídky. Takové nabídky jsou mediátorem přezkoumány a stranám je předložena finální nabídka. Pokud ani tuto strany nepřijmou, proces přechází do fáze rozhodčího řízení, kdy je vydán rozhodčí nález.⁵⁹

---

⁴⁹ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení...*, s. 41.

⁵⁰ SUCHOŽA a kol.: *Česko - slovenské kontexty...*, s. 415.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 196.

⁵³ Tamtéž, s. 195.

⁵⁴ ROZEHNALOVÁ: *Alternativní způsoby...* In PAVLOVÁ; VETEŠKA (eds): *K aktuálním otázkám...*, s. 46.

⁵⁵ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení...*, s. 42.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ HOLÁ a kol.: *Mediace a možnosti využití...*, s. 175.

⁵⁸ VAN LEYNSEELE; VAN DE PUTTE; DOLEŽALOVÁ: *Mediace jako doplněk...*, s. 31.

⁵⁹ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení...*, s. 48.

2 Charakteristika mediace

2.1 Konflikt a komunikace

Konflikt, který je běžně součástí a podmínkou lidské existence, lze charakterizovat jako situaci střetnutí zájmů dvou a více osob, takovým způsobem, že je nemožné, aby došlo k uspokojení všech těchto zájmů.⁶⁰ Konflikt a komunikace spolu jednoznačně souvisí. Selže-li komunikace, nastává konflikt, který je třeba řešit, a řešení spočívá právě v určitých způsobech komunikace.⁶¹ Jednání, vyjednávání v rámci mediačního procesu, je klíčovou formou komunikace mezi stranami při řešení sporu za pomoci mediátora.⁶²

Mediace je tedy jako způsob řešení konfliktů určitou formou komunikace. Jde o souhrn komunikačních postupů a technik využívaných při řešení sporů.⁶³ Mediace pak napomáhá ke konstruktivnímu pojetí a řešení konfliktu mezi stranami, proto by konflikt v mediačním procesu měl sloužit jako východisko a příležitost ke spolupráci.⁶⁴ Konflikt samotný je nutno považovat za předmět mediace, komunikaci pak za proces, obsah mediace, tedy řešení konfliktu.⁶⁵

2.2 Cíle a základní principy mediace

Jak bylo již naznačeno v předešlém textu, cílem mediace je dohoda jako výsledek mediačního procesu, na které se podílí všichni účastníci mediace. V takové dohodě jsou pak obsaženy veškeré postupy řešení daného konfliktu.⁶⁶ Cíl mediace by měl být stanoven na počátku mediačního procesu, navíc se v průběhu mediace může měnit, jelikož vychází z potřeb jednotlivých stran konfliktu, které jednájí tak, aby konflikt vyřešily.⁶⁷ Cílem bývá nejčastěji nejen uzavření dohody stran, ale i otevřená a klidná komunikace mezi stranami, spolupráce stran, slušnost ve vzájemných vztazích stran a zvládnutí celé konfliktní situace vůbec.⁶⁸

Základním principem, který mediaci přímo charakterizuje, je princip dobrovolnosti, který spočívá v autonomii vůle stran pro rozhodnutí řešit spor pomocí mediace, případně

---

⁶⁰ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 132.

⁶¹ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 44 – 45.

⁶² BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 136.

⁶³ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 44 – 45.

⁶⁴ ŠIŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 61 – 62.

⁶⁵ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 45.

⁶⁶ ŠIŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 68.

⁶⁷ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 61.

⁶⁸ Tamtéž.

mediaci přerušit nebo i ukončit.⁶⁹ Dalším neméně důležitým a charakteristickým je princip důvěrnosti, poskytující stranám příležitost řešit konflikt neveřejně, důvěrně, pouze mezi sebou.⁷⁰ Často pak bývá právě důvěrnost motivačním prvkem pro volbu mediace jako prostředku k urovnání sporu.⁷¹ Dále je třeba uvést princip nestrannosti a neutrality mediátora. Ten se do mediace promítá v podobě absence vztahu mediátora k účastníkům mediace a k projednávanému sporu.⁷² Díky nestrannosti a neutralitě mediátora bývá posílena důvěra stran v mediátora a v mediační proces samotný.⁷³ Mediace nemá formální procesní pravidla, jako soudní či rozhodčí řízení, proto je ovládána principem neformálnosti.⁷⁴ Princip sebeurčení a na něj navazující princip převzetí zodpovědnosti vyjadřují schopnost stran dělat vlastní rozhodnutí a jsou to právě strany, které mají odpovědnost za výsledek mediačního řízení.⁷⁵ Zbývá ještě doplnit princip vyváženosti a kooperace, kdy strany sporu mají stejné možnosti pro svá vyjádření a v průběhu mediace vzájemně spolupracují ve snaze vyřešit spor.⁷⁶

2.3 Metody a přístupy v mediaci

Mediace jako mimosoudní proces urovnávání sporů zasahuje do více právních oborů, a proto se postupně vytvořilo více druhů mediace zahrnující soukromoprávní i veřejnoprávní sféru. V praxi se tak lze setkat s mediací rodinnou, v civilních věcech a v pracovních věcech, obchodní, v trestních věcech, ve zdravotnictví, školskou, správní, zejména v oblasti stavebního práva a práva životního prostředí, politickou a další.⁷⁷

Existuje také několik metod a přístupů v mediačním procesu zahrnující zejména postup mediátora.⁷⁸ V současné době jsou v mediační praxi aplikovány tři hlavní přístupy. Těmi jsou facilitativní mediace, evaluativní mediace a transformativní mediace.⁷⁹ Záleží především na mediátorovi, jeho profesi a také na stranách konfliktu, jakou metodu bude aplikovat, případně, zda dojde ke smíšení více metod.⁸⁰

---

⁶⁹ HORÁČEK: *Základní principy...*, s. 18.

⁷⁰ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 53 – 54.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² HORÁČEK: *Základní principy...*, s. 19.

⁷³ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 58.

⁷⁴ HORÁČEK: *Základní principy...*, s. 20.

⁷⁵ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 59 – 60.

⁷⁶ ŠIŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 69.

⁷⁷ MALACKA, Michal. Mediace, kultura a právo. *Právní fórum*, 2012, č. 5, s. 171 – 172.

⁷⁸ ŠTANDERA, Jan; LENGHARTOVÁ, Hana. „Advokátní“ mediace na vzestupu. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 4, s. 31.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ ŠIŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 46.

Prvním a v praxi nejrozšířenějším přístupem je facilitativní mediace, ve které převládá nehodnotící přístup mediátora.⁸¹ Činnost mediátora se soustředí na usnadnění stranám definovat, pochopit a vyřešit daný spor a zároveň se zdržuje sdělování svých názorů a poskytování rad.⁸² Tento přístup umožňuje stranám větší zapojení do procesu nalézání řešení konfliktu a mají tak pod vedením mediátora větší možnost vzájemné spolupráce.⁸³ Rozhodující a zásadní roli zde mají strany sporu, přičemž je kladen důraz na komunikaci mezi nimi a snahu o vzájemné porozumění konfliktu stran do hloubky.⁸⁴ Právě díky přítomnosti emočního faktoru je tato metoda využívána zejména v oblasti psychologie, sociologie a podobných poradenství.⁸⁵

Dalším metodou je evaluativní mediace, kdy mediátor naopak vykonává hodnotící přístup k mediaci a pomocí poradenství stranám konfliktu uplatňuje svou odbornost.⁸⁶ V průběhu evaluativní mediace mediátor hodnotí a analyzuje danou situaci, vytváří si názor a předkládá stranám návrhy řešení konfliktu.⁸⁷ Na rozdíl od facilitativní mediace zastává mediátor významnější, aktivnější roli na úkor role stran v mediačním procesu.⁸⁸ Do popředí se spíše než rozebírání emocí a vztahů dostává odborná, faktická, právní stránka konfliktu a rychlejší vyřešení sporu za pomoci odborného profesionálního poradenství mediátora v dané věci.⁸⁹ Proto je také tento přístup využíván mediátory z řad právníků, obchodníků a ekonomů zejména v obchodních mediacích.⁹⁰

Transformativní mediace se jako nejnovější přístup zaměřuje na poznání, pochopení a řešení vztahů mezi stranami sporu.⁹¹ V mediačním procesu je kladen důraz na posílení vztahů mezi stranami sporu a pochopení dané situace.⁹² Mezilidské vztahy jsou upřednostněny a zároveň není hlavním záměrem vyřešení předmětného sporu.⁹³ Na základě této charakteristiky lze usoudit, že tento přístup bude vhodný zejména v rodinných sporech a pro mediátory z řad psychologů.⁹⁴

---

⁸¹ Tamtéž, s. 42.

⁸² HOLÁ a kol.: *Mediace a možnosti využití...*, s. 399.

⁸³ ŠIŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 42.

⁸⁴ ŠTANDERA; LENGHARTOVÁ: „Advokátní“ mediace..., s. 31.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ HOLÁ a kol.: *Mediace a možnosti využití...*, s. 399.

⁸⁷ ŠIŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 43.

⁸⁸ ŠTANDERA; LENGHARTOVÁ: „Advokátní“ mediace..., s. 31.

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ ŠIŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 43.

⁹¹ Tamtéž, s. 45.

⁹² ŠTANDERA; LENGHARTOVÁ: „Advokátní“ mediace..., s. 31.

⁹³ Tamtéž, s. 31 – 32.

⁹⁴ ŠIŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 45.

2.4 Pozitivní a negativní stránky mediace

2.4.1 Výhody mediace

Výhody mediačního řízení jsou většinou zmiňovány ve srovnání se soudním, případně rozhodčím řízením. Mediace je považována za více efektivní a kreativní řešení konfliktů, když přináší výslednou a pro strany sporu přijatelnou dohodu, která je reálná, věcná, perspektivní a díky spolupráci obou stran odráží zájmy a možnosti obou.⁹⁵

Jednou z výhod mediace je čas, jelikož mediaci lze zahájit libovolně, aniž by musely být respektovány případné lhůty. Stejně tak je na stranách konfliktu, aby se domluvily na mediačním setkání s mediátorem, a na délce takového setkání.⁹⁶ Časově záleží jen a pouze na stranách, jak dlouho jim bude trvat urovnání konfliktu a uzavření dohody, a proto ve srovnání se soudním procesem je mediace zpravidla méně časově náročná.⁹⁷ Mediace navíc může probíhat současně s probíhajícím soudním či rozhodčím řízením.⁹⁸

S časovou úsporností souvisí úspora nákladů na mediační řízení.⁹⁹ Výhoda spočívá v tom, že v mediačním procesu strany šetří své náklady oproti soudnímu či rozhodčímu řízení, jelikož výdaje na mediátora a mediační setkání bývají zpravidla nižší a navíc strany nemusí platit právní zastoupení ani soudní a jiné poplatky.¹⁰⁰ Je třeba zmínit, že právě očekávání nižších nákladů bývá motivačním prvkem pro mediaci.¹⁰¹

Další výhodou mediace je neveřejnost, jelikož mediační řízení probíhá pouze mezi stranami za přítomnosti mediátora.¹⁰² Tímto se mediační proces stává důvěrným a strany mohou řešit konflikt, aniž by na veřejnost mohly uniknout důvěrné informace, obchodní tajemství apod., případně aniž by mohla být ohrožena jejich dobrá pověst.¹⁰³ Zejména v rámci obchodních sporů se mediace jeví jako prospěšná v rámci zachování obchodních vazeb a spolupráce mezi stranami do budoucna.¹⁰⁴

Ve spojení s důvěrností je třeba se zmínit o povinnosti mlčenlivosti v mediačním procesu. S ohledem na zájmy stran v obchodněprávních sporech, spočívajících v ochraně důvěrných informací důležitých pro správné fungování společnosti, je vhodné podrobit

⁹⁵ amcr.cz, cit. 30. července 2016. Dostupné na <<http://www.amcr.cz/vyhody-mediace-typy-sporu/>>.

⁹⁶ RADULESCU, Dragos Marian. Mediation – an alternative way to solve the conflicts in the international business environment. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 2012, č. 62, s. 291.

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ YAHAYA, Shamsu. *Is Mediation a Viable Option for Resolving International Disputes?*. Munich: GRIN Verlag, 2010, s. 13.

⁹⁹ PETSCHKE, Markus. Mediation as the Preferred Method to Solve International Business Disputes? A Look into the Future. *International Business Law Journal*, 2013, č. 4, s. 252 – 253.

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ YAHAYA: *Is Mediation a Viable Option...*, s. 13.

¹⁰² RADULESCU: Mediation – an alternative way..., s. 291.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ PETSCHKE: Mediation as the Preferred Method..., s. 254.

účastníky mediace povinnosti mlčenlivosti.¹⁰⁵ Informace sdělené v průběhu mediačního procesu se stávají důvěrnými a nelze je zveřejnit, pokud se strany nedohodnou jinak, přičemž si mohou stanovit vlastní pravidla pro zachování důvěrnosti v mediaci nebo využít takových zásad, které jsou běžnou praxí a součástí pravidel pro mediaci příslušných mediátorů či institucí nabízejících mediaci.¹⁰⁶ Takováto garance důvěrnosti v mediaci může potom stranám napomáhat v upřímné a otevřené komunikaci při řešení sporu.¹⁰⁷

Mezi pozitiva mediace se dále řadí úplná kontrola stran nad mediačním procesem a nad výsledkem mediace.¹⁰⁸ Díky neformálnosti a pružnosti mediačního procesu, mohou strany dosáhnout výsledku dle svých zájmů, přání a potřeb.¹⁰⁹ V této souvislosti je třeba zmínit, že právě díky možnosti stran ovládat vývoj a výsledek mediace, dochází k uspokojení obou stran konfliktu.¹¹⁰ Na rozdíl od řízení před soudem a rozhodčího řízení dává mediace možnost oběma stranám sporu domluvit se a vytvořit tak výsledek v určité míře prospěšný pro obě strany.¹¹¹

Za další výhodu mediace je považována dobrovolnost mediace, kdy záleží pouze na stranách konfliktu zda, kdy a jak proběhne urovnání jejich sporu formou mediace.¹¹² Také je třeba zmínit psychologický aspekt mediace, kdy strany mají při mediaci větší možnost pochopit danou situaci, zájmy a potřeby druhé strany, snížit napětí a zachovat vzájemné vztahy, což je klíčové pro spokojenost s výsledkem mediace.¹¹³

Mediace může být přínosná zejména pro mezinárodní obchodní spory, kde se projevují kulturní rozdíly mezi stranami konfliktu. Mediátor je v takové situaci nápomocný k překonávání bariér mezi stranami a k vedení komunikace.¹¹⁴ Zejména v souvislosti s obchodními spory přichází ještě v úvahu výhoda spočívající v šetření tzv. manažerského času, kdy v mediačním řízení dochází k úspoře času, který musí management společnosti věnovat řešení konfliktu.¹¹⁵

---

¹⁰⁵ SVATOŠ, Martin. Důvěrnost v mediaci: Přišel jsem, viděl jsem, mlčel jsem... *Právní rádce*, 2013, roč. 21, č. 4, s. 24.

¹⁰⁶ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 53.

¹⁰⁷ HOLÁ a kol.: *Mediace a možnosti využití...*, s. 228.

¹⁰⁸ cedr.com, cit. 30. července 2016. Dostupné na <<http://www.cedr.com/solve/mediation/>>.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ RADULESCU: *Mediation – an alternative way...*, s. 292.

¹¹¹ PETSCHÉ: *Mediation as the Preferred Method...*, s. 254.

¹¹² ŠÍŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 69.

¹¹³ amcr.cz, cit. 30. července 2016. Dostupné na <<http://www.amcr.cz/vyhody-mediace-typy-sporu/>>.

¹¹⁴ CPR Institute for Dispute Resolution. *Better Solutions for Business: Commercial Mediation in the EU*. 2004, s. 7.

¹¹⁵ SVATOŠ, Martin. *Výhody a nevýhody mediace obchodních sporů* [online]. *pravni prostor.cz*, 10. listopadu 2015 [cit. 31. července 2016]. Dostupné na <<http://www.pravni-prostor.cz/clanky/procesni-pravo/vyhody-a-nevyhody-mediace-obchodnich-sporu>>.

2.4.2 Nevýhody mediace

Navzdory tomu, že mediace přináší množství výhod, je třeba zmínit se i o nevýhodách mediačního procesu. Je však možno konstatovat, že nevýhody rozhodně nepřevažují nad výše zmíněnými pozitivivy mediace.

V mediačním procesu hraje klíčovou roli zájem a aktivita stran na vyřešení jejich sporu, proto přichází v úvahu určitá nejistota ohledně vyřešení sporu, jelikož to závisí pouze na stranách.¹¹⁶ Mediátor tedy pouze strany vede a motivuje k vyřešení sporu pomocí různých metod a technik, ale výsledek mediačního procesu není jistý s ohledem na závislost procesu na rozhodnutí stran.¹¹⁷

Další možnou nevýhodou mediace bývá označována nevhodnost mediace pro každý druh konfliktu.¹¹⁸ To, že ne každý případ sporu je vhodné řešit cestou mediace, je předmětem diskusí.¹¹⁹ Jednoznačné se však jeví tvrzení, že pokud je vztah mezi stranami konfliktu natolik narušený, že vylučuje jakoukoliv spolupráci a komunikaci mezi stranami, není řešení sporu pomocí mediace vhodné.¹²⁰

Za negativní stránku mediace je dále možné považovat, že výsledek mediace není právně závazný a přímo vykonatelný, pokud si to strany nesjednají formou mediační dohody.¹²¹ Mediační dohoda však nepředstavuje překážku *res iudicata*.¹²² Mediační dohody tak mohou být považovány za méně efektivní v porovnání se soudními rozhodnutími a rozhodčími nálezy.¹²³ Záleží, zda je v mediační dohodě upraven postup pro případ nedodržení dohody jednou ze stran, což se jeví jako vhodné pro případ, že taková situace nastane.¹²⁴

---

¹¹⁶ YAHAYA: *Is Mediation a Viable Option...*, s. 15.

¹¹⁷ PETSCHÉ: *Mediation as the Preferred Method...*, s. 255.

¹¹⁸ YAHAYA: *Is Mediation a Viable Option...*, s. 16.

¹¹⁹ PETSCHÉ: *Mediation as the Preferred Method...*, s. 255 – 256.

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ YAHAYA: *Is Mediation a Viable Option...*, s. 16.

¹²² HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 130.

¹²³ PETSCHÉ: *Mediation as the Preferred Method...*, s. 256.

¹²⁴ Tamtéž.

3 Průběh mediace

3.1 Předmediační fáze

Základním krokem, ještě než vůbec mediační proces začne, je uzavření dohody o řešení sporu mezi stranami formou mediace (dohoda o mediaci, mediační smlouva, smlouva o provedení mediace).¹²⁵ Taková dohoda bývá zahrnuta již ve smlouvě zakládající právní vztah mezi stranami (mediační doložka) nebo může být ujednána samostatně, případně může být uzavřena až následně po vzniku předmětného sporu.¹²⁶ Tato dohoda představuje závazek stran, že v případě vzniku konfliktu nebo již existujícího konfliktu mezi nimi, bude řešen cestou mediace, přičemž mohou zvolit mediaci ad hoc nebo některou z forem institucionalizovaných mediací.¹²⁷

Před zahájením vlastní mediace je dále třeba vyřešit ještě další aspekty. Jak bylo naznačeno výše, strany volí mezi mediací ad hoc před nezávislým mediátorem nebo mediací nabízenou v rámci různých institucí (např. ICC, AAA, VIAC, WIPO).¹²⁸ Dále strany musí zvážit výběr mediátora, pravidel pro mediaci, a pokud není dohoda o mediaci, musí navíc vyřešit, jakým způsobem i kým bude mediace zahájena.¹²⁹ V případě mediace mezinárodního charakteru je také nutné zvolit jazyk, ve kterém bude mediace probíhat, a místo, kde se mediační jednání uskuteční.¹³⁰

Přípravné jednání, předcházející vlastnímu mediačnímu jednání, umožňuje stranám a mediátorovi seznámit se s danou situací a problémem, vyřešit otázku mlčenlivosti mediátora a případných důkazů.¹³¹ Taková příprava je zásadní pro průběh mediačního jednání a zaručuje stranám profesionalitu a vysokou úroveň výsledku mediace.¹³²

3.2 Mediační proces

Samotné mediační jednání bývá zpravidla rozděleno do několika setkání s mediátorem v závislosti na složitosti případu.¹³³ Během tohoto procesu přichází na řadu samotné urovnávání sporu, kdy hlavním prostředkem je komunikace stran s mediátorem a spolu

---

¹²⁵ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 180.

¹²⁶ RABAN: *Alternativní řešení sporů...*, s. 12.

¹²⁷ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení...*, s. 36.

¹²⁸ Tamtéž, s. 36 – 39.

¹²⁹ CHERNICK, Richard; KOLKEY, Daniel M.; REEVES NEAL, Barbara. *Practitioner's Handbook on International Arbitration and Mediation*. New York: Juris Publishing, 2012, s. 519.

¹³⁰ Tamtéž, s. 540 – 541.

¹³¹ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení...*, s. 37.

¹³² BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 181.

¹³³ Tamtéž.

navzájem a vzájemné vyjednávání.¹³⁴ V průběhu mediačních setkání mediátor získává a analyzuje informace rozhodné pro vedení celého procesu a pro tvoření výsledné dohody. Zároveň mediátor musí dbát na vytvoření takových podmínek a prostředí, aby co nejlépe zprostředkoval jednání stran a vytvořil vyhovující, příjemné, důvěrné prostředí.¹³⁵

Nejprve je vhodné uskutečnit otevřené setkání mediátora se stranami, aby se navzájem představili a ujasnili si co je předmětem mediace a jaká jsou pravidla. V této fázi dochází k vytváření prvního kontaktu účastníků mediace a základu pro příští mediační jednání.¹³⁶ Strany mají možnost přednést své názory, zájmy a požadavky, aby mohly být co nejpřesněji určeny cíle mediace.¹³⁷ Hlavním cílem mediátora v tomto stadiu je získat co nejvíc relevantních informací tak, aby stranám porozuměl, ale také aby byl schopen vést strany k vzájemnému porozumění a nastínit jim možná řešení.¹³⁸ Mediátor se zaměří zejména na vztahy mezi stranami konfliktu, na ekonomické, politické a další aspekty dané situace.¹³⁹ Díky zmíněné analýze je pak mediátor schopen sestavit plán mediace, identifikovat sporné otázky zjevné i skryté a vytvořit seznam sporných bodů.¹⁴⁰

Pomocí rozmanitých komunikačních technik (např. dotazování, aktivní naslouchání, shrnutí) mediátor vede mediační jednání k vytvoření pro strany aktivního a tvůrčího prostředí.¹⁴¹ Mediátor usměrňuje a kontroluje proces, dohlíží na dodržování pravidel, podporuje strany a podněcuje v nich tvůrčí a kooperativní přístup.¹⁴² Následně pak společně s klienty vytváří a hodnotí možná řešení předmětného konfliktu a zvažují všechny v úvahu přicházející alternativy, ze kterých pak vybírají tu nejvhodnější.¹⁴³

Závěrečnou fází mediačního procesu je pak vytvoření a uzavření výsledné mediační dohody, nejlépe písemné a podepsané všemi účastníky, aby byla právně závazná a zakládala tak smluvní odpovědnost stran za splnění takové dohody.¹⁴⁴ Mediace však může být i přerušena nebo odložena, případně strany mohou mediaci ukončit bez dosažení výsledku nebo

---

¹³⁴ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 113.

¹³⁵ YAHAYA: *Is Mediation a Viable Option...*, s. 8.

¹³⁶ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 181 – 182.

¹³⁷ YAHAYA: *Is Mediation a Viable Option...*, s. 9.

¹³⁸ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 121.

¹³⁹ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 182.

¹⁴⁰ VAN LEYNSEELE; VAN DE PUTTE; DOLEŽALOVÁ: *Mediace jako doplněk...*, s. 40.

¹⁴¹ YAHAYA: *Is Mediation a Viable Option...*, s. 9.

¹⁴² HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 128.

¹⁴³ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 182.

¹⁴⁴ YAHAYA: *Is Mediation a Viable Option...*, s. 13.

na základě dosažení konsenzu o nemožnosti dosažení dohody.¹⁴⁵ V těchto případech mají strany možnost se i nadále obrátit na soud, případně řešit spor v rozhodčím řízení.¹⁴⁶

3.3 Postmediační fáze

Ať už byla mediace úspěšná a skončila uzavřením dohody nebo se stranám nepodařilo dohody dosáhnout, může nastat situace, kdy je třeba mediační dohodu pozměnit, případně doplnit, nebo strany opět zahájí jednání o možném řešení problému.¹⁴⁷ Typicky se bude jednat o podrobnější dokumentaci výsledné dohody a kontrolu jejího dodržování.¹⁴⁸ Mediátor v tomto případě může být nápomocný, s motivační funkcí, ale strany mohou takových dohod dosáhnout i samy mezi sebou na základě předešlé mediace.¹⁴⁹

---

¹⁴⁵ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 130.

¹⁴⁶ VAN LEYNSEELE; VAN DE PUTTE; DOLEŽALOVÁ: *Mediace jako doplněk...*, s. 41.

¹⁴⁷ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 183.

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ VAN LEYNSEELE; VAN DE PUTTE; DOLEŽALOVÁ: *Mediace jako doplněk...*, s. 41.

4 Mediátor

4.1 Úloha mediátora v mediačním procesu

Mediátorem je osoba profesionála, vyškolená v mediaci a s odbornými znalostmi a dovednostmi v oblasti mediace.¹⁵⁰ Mediátor je neutrálním prostředníkem mezi stranami konfliktu, který se snaží pomoci stranám v urovnání jejich sporu, přičemž je tím, kdo vede celý proces mediace.¹⁵¹ Z uvedeného vyplývá, že mediátor musí být velmi aktivní v porovnání se soudcem či rozhodcem.¹⁵² Mediátor působí na mediační proces tím, jaký přístup v mediaci zvolí¹⁵³, zejména jakým způsobem povede mediační proces, jak se postaví k předmětnému problému a jak aktivně zapojí strany konfliktu.¹⁵⁴

Mediátor má v mediačním procesu řadu úloh. Nejprve hodnotí svůj náhled na předmětný konflikt a také jak na konflikt nahlíží každá ze stran, což vyjadřuje potřebu systematického chápání v mediaci.¹⁵⁵ Mediátor tak pomáhá stranám orientovat se v problému vlastním i v problému druhé strany.¹⁵⁶ Na druhou stranu však mediátor nesoudí a nevyjadřuje svůj právní názor, ale pouze vytváří podmínky, aby nejlépe strany samotné byly schopny ujednat řešení konfliktní situace.¹⁵⁷ Musí profesionálně komunikovat, naslouchat, pozorovat, přizpůsobovat se a přehodnocovat situaci, aby byl schopen přivést strany k vyjednávání se zaměřením na zájmy obou.¹⁵⁸ Mediátor tak na strany působí motivačně, a to zejména dostanou-li se do kritických momentů, a odhaluje jejich skutečné potřeby a zájmy, což vyžaduje dostatek času.¹⁵⁹ V případě, že strany nechtějí vést mediaci při společných setkáních, je možné, aby mediátor vedl jednání s každou stranou zvlášť a působil tak jako prostředník mezi nimi.¹⁶⁰ Důležitou je důvěra, kterou mediátorovi strany sporu vkládají, jelikož jeho oprávnění v mediaci vyplývá z jeho neutrality a morální autority vytvořené na

---

¹⁵⁰ ŠIŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 73.

¹⁵¹ DOLEŽALOVÁ, Martina. Může být advokát také dobrým mediátorem – a naopak?. In PAVLOVÁ, Lenka; VETEŠKA, Jaroslav (eds). *K aktuálním otázkám vyjednávání, mediace, rozhodčího řízení a tzv. práva spolupráce*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010, s. 33.

¹⁵² YAHAYA: *Is Mediation a Viable Option...*, s. 6.

¹⁵³ Viz kapitola 2.3.

¹⁵⁴ GOLDSMITH, Jean-Claude; INGEN-HOUSZ, Arnold; POINTON, Gerald H. *ADR in Business: Practice and Issues Across Countries and Cultures*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011, s. 303 – 304.

¹⁵⁵ ŠIŠKOVÁ: *Facilitativní mediace...*, s. 76 – 77.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 79.

¹⁵⁷ DOLEŽALOVÁ: Může být advokát... In PAVLOVÁ; VETEŠKA (eds): *K aktuálním otázkám...*, s. 33.

¹⁵⁸ VAN LEYNSEELE; VAN DE PUTTE; DOLEŽALOVÁ: *Mediace jako doplněk...*, s. 33.

¹⁵⁹ ZUSKOVÁ, Šárka. *Mediátor nebo rozhodce?*[online]. epravo.cz, 24. listopadu 2014 [cit. 3. srpna 2016].

Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/mediator-nebo-rozhodce-96059.html>>.

¹⁶⁰ Tamtéž.

základě důvěry jeho klientů.¹⁶¹ Zároveň mediátor není oprávněn strany nijak sankcionovat či omezovat.¹⁶²

Role mediátora v mediačním procesu je různá díky závislosti na množství aspektů, které charakterizují předmět mediace. Jde především o povahu sporu, přístup stran, osobnosti stran, kulturní a společenské prostředí stran, vliv mediátora na strany, povahu mediačního procesu, jazykové bariéry a další.¹⁶³ Mediátor pak určuje pravidla komunikace v mediačním řízení, kdy může nechat volně probíhat diskusi mezi stranami nebo naopak přebírá hlavní roli, aby v mediaci udržel jasný směr a vývoj.¹⁶⁴ Lze konstatovat, že mediátor je jakýmsi garantem celého mediačního procesu ve smyslu umožnění stranám ventilovat své emoce v konfrontaci s druhou stranou a zároveň zabránění eskalaci konfliktu a usměrňování průběhu procesu.¹⁶⁵ Velmi důležité postavení má mediátor z hlediska vytváření prostředí pro probíhající mediaci, protože dbá na korektnost a konstruktivní tvůrčí atmosféru celého řízení a vytváří tak pro strany zázemí, ve kterém budou schopny dosáhnout výsledku.¹⁶⁶

Mediátor při mediaci pracuje spíše s psychologickými nástroji než s právními.¹⁶⁷ V praxi však bývá celkem časté, že strany sporu po mediátorovi požadují jeho právní názor na věc, odborné posouzení, prognózu či jinou ingerenci.¹⁶⁸ V takovém případě totiž mediátor může posloužit jako osoba detailně znalá konfliktní situace a analyzovat možnosti pro výslednou mediační dohodu, kterou pak také pomáhá formulovat, aby splňovala veškeré požadavky stran a požadavky právní a aby fungovala v praxi.¹⁶⁹ Pro výsledek mediace jsou také velmi důležité odborné znalosti mediátora ohledně předmětu konfliktu, jelikož právě v obchodních sporech je jich potřeba.¹⁷⁰

Úloha mediátora v mediačním procesu spočívá v aplikaci různých mediačních zvláště pak komunikačních technik a jejich kombinací, v závislosti na konkrétní situaci.¹⁷¹ Mediátor využívá aktivního naslouchání, což je jedna ze základních mediačních technik. Dává tak stranám najevo, že jsou brány vážně a je jim poskytnuto plné naslouchání, zájem a

---

¹⁶¹ DOLEŽALOVÁ: Může být advokát... In PAVLOVÁ; VETEŠKA (eds): *K aktuálním otázkám...*, s. 33 - 34.

¹⁶² Tamtéž, s. 33.

¹⁶³ VAN LEYNSEELE; VAN DE PUTTE; DOLEŽALOVÁ: *Mediace jako doplněk...*, s. 34.

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 186 – 187.

¹⁶⁶ VAN LEYNSEELE; VAN DE PUTTE; DOLEŽALOVÁ: *Mediace jako doplněk...*, s. 34.

¹⁶⁷ ZUSKOVÁ: *Mediátor nebo...* [cit. 3. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/mediator-nebo-rozhodce-96059.html>>.

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 188.

¹⁷⁰ YAHAYA: *Is Mediation a Viable Option...*, s. 7.

¹⁷¹ GOLDSMITH; INGEN-HOUSZ; POINTON: *ADR in Business...*, s. 304.

porozumění.¹⁷² Stejně tak mediátor pokládá stranám otázky, nejen aby získal potřebné informace, ale také aby strany přivedl na potřebné myšlenky a nápady.¹⁷³ V neposlední řadě pak také přichází v úvahu zmínit se o vnímání neverbální komunikace, která mediátorovi poskytuje důležité informace o konfliktu, které strany nevyjádřily přímo.¹⁷⁴

4.2 Správný výběr mediátora

Otázka výběru mediátora, je zásadní z hlediska průběhu mediačního procesu a výsledku mediace, jelikož osobnost, kvalifikace a zaměření mediátora se na nich jistě projeví. Výběr mediátora patří k prvním krokům, které znesvářené strany musí učinit poté, co se dohodly, že vzniklý spor budou řešit formou mediace.¹⁷⁵ Strany mohou jmenovat mediátora, kterého shodně navrhl, nebo jedna ze stran mediátora navrhně a druhá strana návrh akceptuje, případně se mohou obrátit na instituci zabývající se řešením sporů mediací a poskytující zájemcům výběr kvalifikovaných mediátorů i pomoc s hledáním toho vhodného.¹⁷⁶ Výběr mediátora by pak měl být uskutečněn na základě několika kritérií.

Jedním z nejdůležitějších hledisek pro výběr mediátora je důvěra obou stran v mediátora a serióznost jeho jednání.¹⁷⁷ Dále by strany měly zohlednit kvalifikaci mediátora, jeho zkušenosti, reputaci, úspěšnost v mediačních procesech, dosažené vzdělání v mediaci, kde mediátor sídlí, případně odborné, technické a další předpoklady, které vyžaduje konkrétní případ.¹⁷⁸ Dalším kritériem pro výběr vhodného mediátora může být i styl a forma mediace, kterou mediátor nabízí, ale i jeho časové možnosti a cena za jeho služby.¹⁷⁹

Mediátorem by měla být osoba nezávislá a objektivní, s vynikajícími komunikačními dovednostmi, autoritou, aby byl kreativní a měl dostatečné odborné mediační schopnosti a smysl pro spravedlnost.¹⁸⁰ Mediátoři navíc zpravidla musí projít kvalifikačním tréninkem a mít tak dostatečné vzdělání v mediaci.¹⁸¹ Důvěryhodnost, dispozice pro zvládání konfliktu a schopnost empatie patří k dalším schopnostem, které by strany měly u mediátora vyhledávat.¹⁸² V případě mezinárodních obchodních sporů, kde figuruje více právních systémů, právních řádů a různé kultury, budou pro výběr mediátora rozhodující znalosti a

¹⁷² BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 190.

¹⁷³ Tamtéž.

¹⁷⁴ Tamtéž.

¹⁷⁵ GOLDSMITH; INGEN-HOUSZ; POINTON: *ADR in Business...*, s. 533.

¹⁷⁶ Tamtéž.

¹⁷⁷ VAN LEYNSEELE; VAN DE PUTTE; DOLEŽALOVÁ: *Mediace jako doplněk...*, s. 37.

¹⁷⁸ GOLDSMITH; INGEN-HOUSZ; POINTON: *ADR in Business...*, s. 533 – 534.

¹⁷⁹ cedr.com, cit. 3. srpna 2016. Dostupné na <<http://www.cedr.com/solve/mediationservices/#choosing>>.

¹⁸⁰ JILKOVÁ, Renata. Alternativní způsoby řešení sporů: Proč mediace?. *Bulletin advokacie*, 2002, č. 10, s. 69.

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² VAN LEYNSEELE; VAN DE PUTTE; DOLEŽALOVÁ: *Mediace jako doplněk...*, s. 37.

zkušenosti z těchto oblastí a jejich chápání v kontextu předmětného konfliktu.¹⁸³ V mezinárodní obchodní mediaci se pak také při výběru mediátora jeví dle čl. 5 odst. 4 MLICC vhodné zvážit jeho národnost a přiklonit se k výběru mediátora jiné národnosti než jsou strany konfliktu.¹⁸⁴ Takovéto kritérium pro výběr podpoří nezávislost a nestrannost mediátora. V případech, kdy předmětný konflikt vznikl v rámci případu, který vyžaduje velmi odborné technické znalosti, může si mediátor dle pravidel některých institucí (např. AAA) nechat stanovit na pomoc právní, technické nebo jiné experty.¹⁸⁵

Mediátorem nemůže být zástupce jedné ze stran sporu ani nemůže stranu zastupovat, pokud v předešlé mediaci, kde byl mediátorem, nedošlo k uzavření dohody.¹⁸⁶ V praxi se dále také můžeme setkat s pravidly, která znemožňují, aby byla jmenována mediátorem osoba rozhodce ve stejném konfliktu, pokud s tím strany výslovně neprojeví souhlas.¹⁸⁷ Mediátorem by dále dle čl. 5 odst. 5 MLICC neměl být jmenován takový mediátor, o jehož nestrannosti či nezávislosti je důvod pochybovat.¹⁸⁸

4.3 Mediátoři v ČR

V ČR je dle české právní úpravy zaveden institut registrovaného (zapsaného) mediátora.¹⁸⁹ Existuje však stále ještě možnost podnikat jako nezapsaný mediátor dle živnostenského oprávnění v podobě volné živnosti, nicméně jelikož v tomto případě nejsou stanoveny téměř žádné předpoklady pro výkon mediační činnosti, jeví se spíše méně důvěryhodná.¹⁹⁰ Dle ustanovení §14 Zákona o mediaci může mediační služby dle tohoto zákona poskytovat pouze osoba zapsaná v seznamu mediátorů.¹⁹¹ Seznam mediátorů, vedený a spravovaný Ministerstvem spravedlnosti ČR, je veřejně přístupnou evidencí v podobě veřejného rejstříku.¹⁹² Mediátorem může být pouze fyzická osoba, tedy je vyloučeno, aby mediátorem byla jmenována právnická osoba, která by až následně pověřila fyzickou osobu k provedení mediace.¹⁹³ Zákon o mediaci v ustanovení §16 odst. 1 stanoví podmínky pro

¹⁸³ GOLDSMITH; INGEN-HOUSZ; POINTON: *ADR in Business...*, s. 534.

¹⁸⁴ Vzorový zákon o mezinárodní obchodní conciliaci.

¹⁸⁵ GOLDSMITH; INGEN-HOUSZ; POINTON: *ADR in Business...*, s. 536.

¹⁸⁶ JILKOVÁ: *Alternativní způsoby...*, s. 70.

¹⁸⁷ GOLDSMITH; INGEN-HOUSZ; POINTON: *ADR in Business...*, s. 535.

¹⁸⁸ Vzorový zákon o mezinárodní obchodní conciliaci.

¹⁸⁹ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 161.

¹⁹⁰ MOKRÝ, Antonín; DOLEŽALOVÁ, Martina. Advokáti ve službách mediace. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 6, s. 5.

¹⁹¹ zákon č. 202/2012 Sb., zákon o mediaci a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹² GRYGAR, Jan. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1. 1. 2014 v návaznosti na nový občanský zákoník a novu úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 72 (§15 Zákona o mediaci).

¹⁹³ Tamtéž, s. 13 – 14 (§2).

zápis mediátora do seznamu mediátorů, kterými jsou svéprávnost, bezúhonnost, vysokoškolské vzdělání v magisterském nebo navazujícím magisterském studijním programu, složení zkoušky mediátora a předpoklad, že osoba mediátora nebyla v posledních pěti letech ze seznamu mediátorů vyškrtnuta.¹⁹⁴

Velkou roli v mediaci zastává vzdělávání mediátorů, které můžeme považovat za garanci profesionálního přístupu mediátora a úspěšnosti mediačního procesu.¹⁹⁵ Zákon o mediaci dokonce ukládá v ustanovení §8 odst. 1 písm. i) mediátorovi povinnost se v mediaci soustavně vzdělávat a prohlubovat své odborné znalosti.¹⁹⁶ V roce 2000 byla založena nevládní organizace AMČR, která sdružuje, podporuje a školí mediátory a také se snaží podporovat řešení konfliktů alternativní formou a udržovat vysokou profesionální úroveň těchto služeb včetně jejich šíření a propagace.¹⁹⁷ Tato organizace poskytuje vzdělávání mediátorů formou školení, mediačních výcviků a programů a poskytuje tak výběr vyškolených mediátorů a akreditovaných mediátorů, jelikož je držitelem akreditace Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy.¹⁹⁸ Mediátoři se v praxi také řídí určitými pravidly chování a profesními standardy, které tak zaručují úspěšný, profesionální průběh mediace na vysoké úrovni.¹⁹⁹

Mediátor v průběhu mediačního procesu podporuje strany sporu k urovnání předmětného problému, který však nehodnotí, neposuzuje ani nerozhoduje o konkrétním řešení. Proto musí vystupovat osobně, nezávisle a nestranně, odborně a vyváženě ke všem stranám sporu.²⁰⁰ Mediátor by měl strany konfliktu také především dostatečně informovat o podmínkách poskytování mediačních služeb a účtování poplatků za takové služby.²⁰¹ V ustanovení §8 odst. 2 Zákon o mediaci dále normuje zákaz poskytování právních služeb mediátorem v konfliktech, kde provádí či prováděl mediaci, přičemž za takovou právní službu se nepovažuje vyjádření právního názoru.²⁰² Z uvedeného tedy vyplývá, že pokud je mediátor zároveň advokátem, musí zvolit, zda v konkrétním případě bude působit jako mediátor sporu nebo jako právní zástupce jedné ze stran sporu.²⁰³ Takové ustanovení má zabránit případnému

---

¹⁹⁴ Zákon o mediaci.

¹⁹⁵ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 233.

¹⁹⁶ Zákon o mediaci.

¹⁹⁷ amcr.cz, cit. 5. srpna 2016. Dostupné na <<http://www.amcr.cz/o-asociaci/>>.

¹⁹⁸ amcr.cz, cit. 5. srpna 2016. Dostupné na <<http://www.amcr.cz/jak-si-vybrat-mediatora/>>.

¹⁹⁹ Etický kodex Asociace mediátorů ČR a Profesionální standardy mediátora Asociace mediátorů ČR – podmínky pro výkon povolání.

²⁰⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů, ze dne 15. června 2011, s. 26 (§8 a 9 Zákona o mediaci).

²⁰¹ Etický kodex Asociace mediátorů ČR.

²⁰² Zákon o mediaci.

²⁰³ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci, s. 26 (§8 a 9).

zneužití informací získaných mediátorem a také důvodnému podezření o nepodjatosti mediátora.²⁰⁴ Mediátor by však zároveň měl provádět mediaci, pouze pokud je schopen stranám konfliktu nabídnout odpovídající kvalifikaci a odbornost, aby byla zaručena a dosažena efektivita mediace.²⁰⁵

Je třeba se ještě zmínit o mediátorech, kteří jsou zároveň advokáty. V těchto případech je zachována nezávislost advokátů, jak je tomu dle zákona o advokacii a zkoušku mediátora tak tito skládají před Českou advokátní komorou.²⁰⁶ Ve vztahu k advokátům mediátorům vykonává tedy dohled nad jejich činností Česká advokátní komora, která také tyto mediátory vzdělává a vykonává nad nimi případně kárné řízení.²⁰⁷ Zbývá dodat, že využití služeb advokáta mediátora bude přínosné zejména z pohledu jejich profesního zázemí a také odborných schopností, znalostí a posouzení případného řešení dané situace.²⁰⁸

---

²⁰⁴ GRYGAR: *Zákon o mediaci...*, s. 49 (§8).

²⁰⁵ Profesní standardy mediátora Asociace mediátorů ČR – podmínky pro výkon povolání, s. 3.

²⁰⁶ MOKRÝ; DOLEŽALOVÁ: *Advokáti ve službách...*, s. 4.

²⁰⁷ *Tamtéž*, s. 5.

²⁰⁸ ŠTANDERA; LENGHARTOVÁ: „Advokátní“ mediace..., s. 34.

5 Přeshraniční mediace

5.1 Definice přeshraniční mediace

Dle teoretického vymezení se pojmem „přeshraniční“ rozumí aktivita, která překračuje jednu či více geopolitických hranic mezi jednotlivými státy nebo v rámci těchto států.²⁰⁹ Definici přeshraniční mediace česká právní úprava nezná a v praxi je aplikována jak na mediaci v rámci ČR, tak na mediaci přeshraniční v rámci EU a mediaci mezinárodní.²¹⁰

Pro definici přeshraniční mediace musíme vycházet ze Směrnice, která v čl. 2 odst. 1 definuje přeshraniční spor jako spor, v němž má jedna ze stran sporu bydliště nebo se obvykle zdržuje v jiném členském státě než kterákoli jiná strana ke dni, ke kterému strany souhlasí s využitím mediace po vzniku sporu, ke kterému je mediace nařízena soudem, ke kterému vnitrostátní právo stanoví povinnost využít mediace nebo ke kterému došlo k vyzvání stran soudem, aby k řešení sporu využily mediaci.²¹¹ Přeshraniční mediací pak bude způsob mimosoudního řešení soukromoprávních sporů s mezinárodním prvkem v podobě bydliště nebo obvyklého pobytu stran v jiných členských státech EU.²¹² Dle čl. 2 odst. 3 Směrnice se bydliště stran určuje dle čl. 59 a 60 Nařízení Brusel I.²¹³ Toto nařízení odkazuje v čl. 59 na definici bydliště ve vnitrostátním právu členského státu EU.²¹⁴

5.2 Mediace v kontextu Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech

Právní předpisy zabývající se mediací existují i v rámci práva EU. Z hlediska mediace v mezinárodním obchodu je důležitá Směrnice z roku 2008. Mediační praxe v EU byla nejprve ovlivněna tzv. Zelenou knihou o alternativním řešení sporů v občanskoprávních a obchodních věcech, kterou v roce 2002 vydala Evropská komise.²¹⁵ V roce 2003 pak Evropský parlament formou rezoluce doporučil zavádění mediace spíše formou směrnic a

---

²⁰⁹ ALEXANDER, Nadja Marie. *International and Comparative Mediation: Legal Perspectives*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, s. 21.

²¹⁰ PAUKNEROVÁ, Monika; PFEIFFER, Magdalena. Mezinárodní mediace a české právo. *Právní rozhledy*, 2013, č. 1, s. 21.

²¹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008, o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. Úř. Věst. L 136, 24. května 2008, s. 3 a násl.

²¹² PAUKNEROVÁ; PFEIFFER: Mezinárodní mediace..., s. 22.

²¹³ Směrnice.

²¹⁴ Nařízení Rady 2001/44/ES ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. Věst. L 12, 16. ledna 2001, s. 42 a násl.

²¹⁵ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 163.

etických kodexů místo legislativních iniciativ.²¹⁶ Zelená kniha představovala shrnutí dosavadních aktivit EU ohledně ADR a předkládala záměry do budoucna i otázky pro doplnění a dala tak podnět pro zahájení konzultací ohledně úpravy mediace v rámci práva EU a jeho harmonizace.²¹⁷ Na základě toho byl v roce 2004 vypracován návrh Směrnice a to zejména s ohledem na přeshraniční mediaci, kdy dochází ke konfrontaci více právních řádů členských států EU.²¹⁸

Cílem této Směrnice pak mělo být usnadnění přístupu k ADR, podpora smírného řešení sporů formou mediace a zavedení rámcové právní úpravy pro mediaci v členských státech EU.²¹⁹ Směrnice si tedy jako záměr neklade vytvoření jednotné právní úpravy mediace v EU, ale odstranění překážek v podobě odlišného pojmání a regulace mediace v členských státech EU, přičemž důsledkem má být také snížení zahlcenosti soudů.²²⁰ Lze tedy říci, že Směrnice se snaží zavést určitý minimální standard v oblasti mediace obchodních a občanských sporů. Tuto Směrnici pak musely členské státy dle čl. 12 odst. 1 implementovat do svých právních řádů do 21. května 2011.²²¹ V ČR byla Směrnice implementována v podobě Zákona o mediaci, který však díky dlouhému projednávání v Parlamentu ČR nabyl účinnosti až dne 1. září 2012.²²² Určitý prostor pro další vývoj, úpravu a přizpůsobení právní úpravy mediace mediační praxi je otevřen, když do 21. května 2016 měla Evropská komise předložit Zprávu o uplatňování směrnice a posoudit tak dopad Směrnice v jednotlivých členských státech i vývoj mediace v celé EU, což bude mít význam pro členské státy z hlediska možností změn a doplnění právní úpravy mediace.²²³

Uvedená Směrnice se dle preambule vztahuje pouze na mediaci přeshraničních sporů v občanských a obchodních věcech, ale připouští i aplikaci Směrnice členskými státy na vnitrostátní mediační řízení v těchto věcech, přičemž by se však neměla vztahovat na taková práva a povinnosti, o kterých strany dle rozhodného práva nemohou samy rozhodnout.²²⁴ ČR zvolila v Zákoně o mediaci možnost aplikovat takovou právní úpravu jak na přeshraniční, tak na vnitrostátní mediaci.²²⁵ Kromě definice přeshraničního sporu²²⁶ obsahuje Směrnice i

---

²¹⁶ Tamtéž.

²¹⁷ TYLEČKOVÁ, Markéta. Podpora mediace v legislativě ES. *Obchodní právo*, 2005, roč. 14, č. 5, s. 13.

²¹⁸ LASÁK, Jan. Směrnice o některých aspektech zprostředkování v obchodních a občanských věcech aneb návrh právního rámce pro mediaci v EU. *Právní rozhledy*, 2007, roč. 15, č. 2, s. 57.

²¹⁹ PAUKNEROVÁ; PFEIFFER: *Mezinárodní mediace...*, s. 22.

²²⁰ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 164.

²²¹ Směrnice.

²²² GRYGAR: *Zákon o mediaci...*, s. 162 (§39).

²²³ HOLÁ, Lenka. *Praktické aspekty mediace v ČR* [online]. *pravni prostor.cz*, 22. června 2015 [cit. 13. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/prakticke-aspekty-mediace-v-cr>>.

²²⁴ Směrnice.

²²⁵ PAUKNEROVÁ; PFEIFFER: *Mezinárodní mediace...*, s. 21.

definici mediace a mediátora. Dle čl. 3 písm. a) Směrnice je mediací „... *formální řízení, jakkoli nazvané nebo uváděné, ve kterém dvě nebo více stran sporu samy dobrovolně usilují o dosažení dohody o vyřešení sporu za pomoci mediátora. Toto řízení mohou zahájit strany sporu nebo může být navrženo či nařízeno soudem nebo stanoveno právem členského státu.*“²²⁷

Směrnice neupravuje podrobně průběh mediace nebo odbornost a požadavky na kvalifikaci mediátorů, nýbrž pouze obecně nastiňuje právní rámec pro mediaci jako kvalitní a rozšířenou metodu ADR.²²⁸ Ohledně mediace mezinárodní či s přeshraničním prvkem ale bývá Směrnicí vytýkána absence kolizního ustanovení věnujícího se rozhodnému právu pro přípustnost mediace, pro dohodu o provedení mediace a pro samotnou mediační dohodu.²²⁹ Věnuje se však třem důležitým aspektům přeshraniční mediace. Prvním z nich je vykonatelnost mediačních dohod dle čl. 6 Směrnice, kdy umožňuje stranám sporu v členském státě žádat, aby jejich mediační dohoda byla učiněna vykonatelnou, přičemž je toto znemožněno, pokud obsah takové dohody je v rozporu s právním řádem členského státu, kde strany žádají, nebo takový obsah nelze dle takového práva učinit vykonatelným.²³⁰ Bude-li mediační dohoda takto učiněna vykonatelnou v členském státě, měla by být uznána a prohlášena za vykonatelnou dle pravidel práva EU, tedy v občanských a obchodních věcech dle Nařízení Brusel I.²³¹

Dalším a to velmi důležitým aspektem je otázka důvěrnosti nebo také mlčenlivosti v mediaci. Členské státy pak musí dle čl. 7 odst. 1 Směrnice zajistit, aby mediátoři ani zúčastněné osoby při mediaci nebyli nuceni předkládat důkazy v občanských a obchodních soudních řízeních nebo v rozhodčích řízeních týkajících se informací souvisejících nebo vyplývajících z mediačního řízení, pokud se strany nedohodnou jinak, přičemž jsou dány výjimky v podobě ochrany veřejného pořádku a nutnosti k provedení a výkonu mediační dohody.²³² K takovým informacím mohou například patřit informace ohledně aktivity stran v mediačním řízení, ohledně tvrzení a předložených důkazů.²³³ Je tak stanoven minimální

---

²²⁶ Viz kapitola 5.1.

²²⁷ Směrnice.

²²⁸ TYLEČKOVÁ: Podpora mediace..., s. 14.

²²⁹ PAUKNEROVÁ; PFEIFFER: Mezinárodní mediace..., s. 22.

²³⁰ BRÍZA, Petr. Evropská unie přijala směrnici upravující přeshraniční mediaci. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 12, s. 59.

²³¹ Tamtéž.

²³² Směrnice.

²³³ TYLEČKOVÁ: Podpora mediace..., s. 14.

požadavek na členské státy ohledně mlčenlivosti mediátora a dalších osob a členské státy tedy mohou učinit i přísnější opatření.²³⁴

Důležitým je pak také čl. 8 odst. 1 Směrnice stanovící členským státům, aby v případě, že mediace selže, vnitrostátní úprava procesních pravidel promlčení a prekluze nebránila stranám obrátit se ve stejné věci na soud či rozhodce.²³⁵ Rozhodnutí, že strany využijí pro řešení sporu mediaci a samotné zahájení mediace se tak nesmí negativně dotknout možnosti obrátit se v téže věci na soud či zahájit rozhodčí řízení kvůli tomu, že díky pokusu o vyřešení situace mediací, nestihly strany podat věc k takovému soudu.²³⁶

Na závěr této kapitoly je v evropském kontextu ještě třeba se zmínit o Evropském kodexu chování pro mediátory, který byl vytvořen v roce 2004 v návaznosti na Zelenou knihu ve spolupráci s mediačními organizacemi a profesními sdruženími a stanoví určité standardy znalostí a kompetencí pro mediátory ohledně mediačního procesu.²³⁷ Uvedený Evropský kodex obsahuje zásady, ke kterým se dobrovolně a na vlastní zodpovědnost mediátoři či organizace poskytující mediační služby v občanských a obchodních věcech mohou zavázat, přičemž mohou vypracovat i vlastní podrobnější kodexy chování pro mediátory.²³⁸ Dobrovolnost tohoto instrumentu se projevuje i tím, že nebyl závazně vydán žádnou z institucí EU, a tak se jedná pouze o soft law, jehož dodržování je na zodpovědnosti zavázaných subjektů.²³⁹ Evropský kodex tak zajišťuje evropský minimální standard pro mediátory a pro ADR vůbec. Z těchto pravidel lze uvést například nezávislost a nestrannost, spravedlivý proces a důvěrnost.²⁴⁰ K důvěrnosti pak uvádí, že mediátor považuje za důvěrné všechny informace s mediací souvisící nebo které z ní vyplynuly včetně informace, že se mediace bude konat nebo se již konala, a dále jakákoli informace sdělená mediátorovi jednou ze stran nesmí být sdělena druhé straně, pokud mu k tomu sdělující strana nedá souhlas či ukládá-li tak zákon.²⁴¹

---

²³⁴ BŘÍZA: Evropská unie přijala..., s. 59.

²³⁵ Směrnice.

²³⁶ TYLEČKOVÁ: Podpora mediace..., s. 14.

²³⁷ HOLÁ: *Mediace v teorii...*, s. 163.

²³⁸ Evropský kodex chování pro mediátory.

²³⁹ SVATOŠ, Martin. *Evropské aspekty mediace a dalších ADR* [online]. pravni prostor.cz, 6. února 2013 [cit. 10. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-aspekty-mediace-a-dalsich-adr-88570.html>>.

²⁴⁰ Evropský kodex chování pro mediátory.

²⁴¹ DOLEŽALOVÁ, Martina. Praktické otázky přeshraniční mediace. *Bulletin advokacie*, 2009, č. 7 – 8, s. 85.

6 Pravidla pro mediaci a institucionalizovaná mediace

Mediaci (případně konciliaci) nabízí řada mezinárodních institucí s mezinárodní a regionální působností. Patří mezi ně např. ICC, AAA, VIAC, WIPO, Mediation Institute of the Stockholm Chamber of Commerce, The London Court of International Arbitration, Netherlands Arbitration Institution v Haagu, Belgian Centre for Arbitration and Mediation, Singapore Mediation Centre a další.²⁴² Tyto instituce běžně komerčně poskytují mediační služby a celkové administrativní zázemí pro vedení jednání, přičemž se neomezují pouze na mediaci nebo konciliaci, ale nabízí i ostatní ADR metody a jejich kombinace.²⁴³

Strany se pak mohou dohodnout, že svůj spor budou formou mediace řešit v takovém mediačním centru, přičemž není rozhodné, zda je spor mezi nimi s mezinárodním prvkem či nikoliv.²⁴⁴ Pro tento případ pak taková centra a instituce nabízejí využití jejich procesních pravidel pro mediaci, seznam mediátorů a pomoc stranám při výběru mediátora.²⁴⁵ Je však třeba upozornit, že zejména v případě mezinárodní mediace bude pro strany sporu vhodné využít institucionalizované mediace s praxí prověřenými pravidly v rámci uznávané mezinárodní instituce, a to i navzdory větší nákladnosti.²⁴⁶ Celosvětově běžnou praxí jsou pak mediační doložky zařazené do konkrétních smluv, které pro případ vzniku sporu z takové smlouvy stanoví, že konflikt bude řešen formou mediace u konkrétní instituce dle daných pravidel.²⁴⁷ Pokud strany nezvolí mediaci v rámci specializované instituce, mohou přesto využít pravidla pro mediační řízení, které za tímto účelem vytvořila UNCITRAL, či vytvořit vlastní pravidla.²⁴⁸

V této kapitole se dále budu zabývat nejprve mezinárodní obchodní mediací dle pravidel UNCITRAL a následně mezinárodní obchodní mediací a jejími pravidly v rámci třech vybraných institucí ICC, AAA a VIAC.

---

²⁴² ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení...*, s. 38 – 40.

²⁴³ Tamtéž.

²⁴⁴ RABAN: *Alternativní řešení sporů...*, s. 12.

²⁴⁵ SUCHOŽA a kol.: *Česko – slovenské kontexty...*, s. 424.

²⁴⁶ SHARP, Geoff. *International Mediation: A Comparative Table of Institutional Mediation Rules* [online]. kluwermediationblog.com, 28. září 2014 [cit. 10. srpna 2016]. Dostupné na <<http://kluwermediationblog.com/2014/09/28/international-mediation-a-comparative-table-of-institutional-mediation-rules/>>.

²⁴⁷ Tamtéž.

²⁴⁸ SUCHOŽA a kol.: *Česko – slovenské kontexty...*, s. 424.

6.1 UNCITRAL

Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo se sídlem ve Vídni a New Yorku vznikla na základě rezoluce Valného shromáždění OSN v roce 1966²⁴⁹, s cílem harmonizace a unifikace práva mezinárodního obchodu a odstraňování překážek spočívajících v rozdílnosti národních či regionálních právních úprav a branících tak vývoji a plynulosti mezinárodního obchodu.²⁵⁰ Je složena z 60 členských států OSN volených na dobu šesti let, přičemž každé tři roky je volena polovina členů tak, aby její složení odpovídalo různorodosti geografických regionů ve světě a jejich hospodářským a právním systémům.²⁵¹

Ohledně mezinárodní obchodní mediace (konciliace)²⁵² je UNCITRAL činná v rámci tzv. Druhé pracovní skupiny zabývající se řešením sporů a tedy i ADR.²⁵³ V roce 2002 přijala UNCITRAL modelový zákon MLICC, který slouží jako předloha, vzor pro státy, které se rozhodly legislativně upravit mezinárodní obchodní mediaci ve svém vnitrostátním právním řádu.²⁵⁴ Jde o unifikační a podpůrné opatření pro legislativní úpravu a využívání mezinárodní obchodní mediace v různých částech světa.²⁵⁵ Smyslem MLICC tedy není úprava konkrétních pravidel mediačního procesu, nýbrž záruka určitých práv stran v tomto procesu.²⁵⁶

Samotná procesní pravidla pro mediační proces v mezinárodním obchodním styku však UNCITRAL přijala mnohem dříve a to v roce 1980. Jde o soubor procesních pravidel, která si strany mohou určit pro řešení sporu vzniklého z jejich obchodního vztahu, pokud zvolí mediaci ad hoc, tedy v neinstitucionalizované podobě.²⁵⁷ UNCITRAL Rules zahrnují všechny aspekty mediačního procesu, když poskytují vzorovou mediační doložku, definují počátek a konec procesu, poskytují pravidla pro volbu mediátora, úlohu mediátora v procesu a obecně průběh mediačního řízení, přičemž je zdůrazněna naprostá dobrovolnost celého procesu.²⁵⁸

---

²⁴⁹ Rezoluce Valného shromáždění OSN 2205(XXI) ze dne 17. prosince 1966.

²⁵⁰ [uncitral.org](http://www.uncitral.org), cit. 10. srpna 2016. Dostupné na <<http://www.uncitral.org/uncitral/en/about/origin.html>>.

²⁵¹ Tamtéž.

²⁵² UNCITRAL užívá výhradně pojmu „konciliace“, ale dle definice obsažené v MLICC se úprava vztahuje i na mediaci a podobné metody, proto bude dále v textu z důvodu téma této diplomové práce užíváno pojmu „mediace“.

²⁵³ [uncitral.org](http://www.uncitral.org), cit. 10. srpna 2016. Dostupné na <<http://www.uncitral.org/uncitral/en/about/methods.html>>.

²⁵⁴ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 223.

²⁵⁵ Tamtéž, s. 227.

²⁵⁶ RABAN: *Alternativní řešení sporů...*, s. 15.

²⁵⁷ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 227.

²⁵⁸ [uncitral.org](http://www.uncitral.org), cit. 11. srpna 2016. Dostupné na <http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/1980Conciliation_rules.html>.

K otázce důvěrnosti se UNCITRAL Rules věnují jen stručně v čl. 14, kde stanoví, že mediátor a strany sporu jsou povinni zachovat mlčenlivost ohledně informací vztahujících se k mediačnímu procesu včetně mediační dohody s výjimkou potřeby takových informací pro uznání a výkon takové dohody.²⁵⁹ Dle čl. 16 UNCITRAL Rules strany v průběhu mediačního řízení nemohou zahájit ohledně daného sporu soudní či rozhodčí řízení. Mediátor dále nemůže dle čl. 19 být rozhodcem, poradcem či zástupcem stran v rozhodčím nebo soudním řízení v dané věci a zároveň strany nesmí v takových řízeních předvolávat mediátora jako svědka.²⁶⁰ Na závěr pak v čl. 20 UNCITRAL Rules vylučují, které konkrétní informace získané z mediačního řízení nesmí strany v případném rozhodčím či soudním řízení použít jako důkaz.²⁶¹

6.2 ICC

Mezinárodní obchodní komora se sídlem v Paříži vznikla v roce 1919 s cílem obnovit ve světě hospodářskou prosperitu po první světové válce a umožnit tak vytvoření mezinárodního systému pravidel pro mezinárodní obchod. Dnes tato organizace zahrnuje 13 komisí, zabývajících se rozsáhlou škálou odvětví mezinárodního obchodu po celém světě, jejichž záměrem je vytvářet a posilovat světové hospodářství a mezinárodní obchod a přispívat tak ke globální prosperitě a míru.²⁶²

Pokud jde o ADR, ICC tento termín užívá jako „amicable dispute resolution“ a zahrnuje tak pouze metody nekončící právně vynutitelným rozhodnutím a vylučuje tak z těchto metod rozhodčí řízení, jehož úprava probíhá odděleně.²⁶³ V oblasti řešení mezinárodních obchodních sporů je ICC jedním z nejrozšířenějších poskytovatelů těchto služeb, přičemž poskytuje výběr z několika ADR metod a jejich kombinací včetně mediace, pro kterou vytvořila od roku 2014 vlastní pravidla v podobě ICC Mediation Rules.²⁶⁴ Mediaci v rámci ICC poskytuje ICC mezinárodní centrum pro ADR, které jako jediné je oprávněno vést mediaci dle ICC Rules, kdy využít této služby může kdokoliv bez podmínky členství v ICC.²⁶⁵

---

²⁵⁹ UNCITRAL Conciliation Rules.

²⁶⁰ Tamtéž.

²⁶¹ Tamtéž.

²⁶² iccwbo.org, cit. 11. srpna 2016. Dostupné na <<http://www.iccwbo.org/about-icc/history/the-merchants-of-peace/>>.

²⁶³ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 224.

²⁶⁴ iccwbo.org, cit. 11. srpna 2016. Dostupné na <<http://www.iccwbo.org/about-icc/organization/dispute-resolution-services/>>.

²⁶⁵ iccwbo.org, cit. 11. srpna 2016. Dostupné na <<http://www.iccwbo.org/products-and-services/arbitration-and-adr/mediation/introduction/>>.

ICC Rules mohou být užita nejen na mediaci, ale také na metody jí podobné, dále standardně obsahují ustanovení o počátku a konci mediačního procesu, ustanovení mediátora, určení místa a jazyku pro mediaci, pokud o tom není dohoda stran, poplatky, průběh mediačního řízení, kde je zdůrazněna dobrovolnost mediace a jednání stran v dobré víře.²⁶⁶ Čl. 9 odst. 1 ICC Rules je pak věnován důvěrnosti mediačního řízení a stanoví, že v případě absence dohody stran platí, že veškerá mediační řízení jsou důvěrná a stejně tak mediační dohoda mezi stranami s výjimkou v podobě potřeby pro uznání a výkon mediační dohody nebo pokud tak požaduje rozhodné právo.²⁶⁷ Dále je pak v odst. 2 obsaženo pravidlo ohledně použitelnosti informací z mediačního řízení jako důkazů v soudním či rozhodčím řízení.²⁶⁸ V případě, že o to strany sporu požádají, může mediátor stranám doporučit ke zvážení podmínky a požadavky ohledně mediační dohody, stejně tak strany mohou mediátora vyzvat, aby nezávazně zhodnotil předmětný konflikt ve snaze umožnit jim přátelské vyřešení sporu.²⁶⁹ Dle č. 10 odst. 2 ICC Rules je stranám umožněno zahájit či pokračovat v soudním či rozhodčím řízení, i pokud probíhá mediace.²⁷⁰

6.3 AAA

Americká arbitrážní asociace založená v roce 1926 je neziskovou organizací působící v oblasti poskytování služeb ADR, zejména pak rozhodčího řízení a mediace, osobám a organizacím, které si přejí řešit své spory mimosoudní cestou. AAA tyto služby poskytuje v rámci USA, v zahraničí pak prostřednictvím ICDR, které je zahraniční odnoží AAA od roku 1996.²⁷¹

Od roku 2003 pak AAA/ICDR poskytuje přímo mezinárodní mediaci dle vlastních mediačních pravidel, která jsou obsahově velmi podobná UNCITRAL Rules či ICC Rules.²⁷² V případě mediace AAA zajišťuje veškeré administrativní služby mediačního procesu včetně pomoci při výběru mediátora, zajišťování setkání s mediátorem včetně mediační dohody a poskytování informací ohledně případných ADR metod. Dále se pak také zaměřuje na tvorbu

---

²⁶⁶ ICC Mediation Rules.

²⁶⁷ Tamtéž.

²⁶⁸ Tamtéž.

²⁶⁹ SHARP: *International Mediation...* [cit. 11. srpna 2016]. Dostupné na <<http://geoffsharp.co.nz/wp-content/uploads/2014/09/Provider-TableTable.pdf>>.

²⁷⁰ ICC Mediation Rules.

²⁷¹ adr.org, cit. 11. srpna 2016. Dostupné na

<https://www.adr.org/aaa/faces/s/about;jsessionid=fmd5e5nUryAok8T1AUQk6OAu3dq_dFoGTBBJY2IVdTV066CUI6iy!-926526577?_afWindowId=null&_afLoop=558629279499715&_afWindowMode=0&_adf.ctrl-state=16pnyk0l_55#%40%3F_afWindowId%3Dnull%26_afLoop%3D558629279499715%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3D14n5n2d3ph_4>.

²⁷² BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 226.

pravidel pro ADR a vzdělávání v tomto oboru.²⁷³ Nutno dodat, že AAA poskytuje mediaci také případně v průběhu rozhodčího řízení nebo před jeho zahájením a obecně tak podporuje mediaci jako přátelskou metodu pro řešení sporů.²⁷⁴

Mezinárodní mediace v rámci AAA/ICDR probíhá dle ICDR Rules, tedy strany, které se rozhodly pro tuto formu řešení svého konfliktu, musí tato pravidla přijmout na základě mediační doložky či jako součást dohody o mediaci.²⁷⁵ Důraz je i v případě ICDR Rules kladen na dobrovolnost mediace, neutralitu mediátora, seburčení stran a odpovědnost stran za výsledek mediace.²⁷⁶ V případě, že strany sporu neurčily, v jakém jazyce bude mediace probíhat, čl. 18 ICDR Rules stanoví jazyk, ve kterém je sepsána dohoda o mediaci.²⁷⁷

Mediátor není oprávněn předkládat stranám řešení jejich sporu, ale v případě žádosti stran může poskytnout ústní či písemné doporučení ohledně možného řešení.²⁷⁸ Dle čl. 9 – 10 ICDR Rules probíhá mediační proces soukromě mezi stranami, mediátorem a případně zástupci stran, dále je stanovena povinnost mediátora i stran zachovat mlčenlivost ohledně informací spojených s mediací, které ani nemohou sloužit jako důkaz v soudním či rozhodčím řízení v dané věci.²⁷⁹

6.4 VIAC

Mezinárodní rozhodčí centrum ve Vídni bylo založeno v roce 1975 při Rakouské federální obchodní komoře jako rozhodčí instituce pro obchodní spory s regionálním i mezinárodním dosahem. VIAC působí ohledně obchodních sporů, kdy alespoň jedna ze stran sporu má místo podnikání či bydliště mimo Rakousko nebo ohledně obchodních sporů s mezinárodním prvkem.²⁸⁰

Kromě mezinárodního rozhodčího řízení nabízí tato instituce také mediaci, pro kterou s účinností od 1. ledna 2016 vstoupila v platnost nová mediační pravidla VIAC Mediation

---

²⁷³ Tamtéž.

²⁷⁴ adr.org, cit. 11. srpna 2016. Dostupné na <https://www.adr.org/aaa/faces/services/disputeresolutionservices/mediation?_afLoop=566222020271781&_afWindowMode=0&_afWindowId=86umrvdtx_161#%40%3F_afWindowId%3D86umrvdtx_161%26_afLoop%3D566222020271781%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3D86umrvdtx_201>.

²⁷⁵ ICDR International Mediation Rules.

²⁷⁶ Tamtéž.

²⁷⁷ Tamtéž.

²⁷⁸ SHARP: *International Mediation...* [cit. 11. srpna 2016]. Dostupné na <<http://geoffsharp.co.nz/wp-content/uploads/2014/09/Provider-TableTable.pdf>>.

²⁷⁹ ICDR International Mediation Rules.

²⁸⁰ HEIDER, Manfred; FREMUTH-WOLF, Alice. Vienna International Arbitral Centre (VIAC). In NAIRN, Karyl; HENEGHAN, Patrick (eds). *Arbitration World: International Series*. London: Sweet and Maxwell, 2015, s. 267 – 268.

Rules.²⁸¹ VIAC Rules nahrazují pravidla pro conciliaci VIAC Rules on Conciliation z roku 2013 a jsou aplikovatelná nejen na mediaci, ale na kterýkoli způsob ADR jako „amicable dispute resolution“ za participace třetí nezávislé osoby.²⁸² VIAC si tak klade za cíl vytvořit rámcový procesní standard pro mediační proces, případně vzor pro pravidla tvořená samotnými stranami sporu a také podmínky pro případnou kombinaci mediace s rozhodčím řízením při VIAC.²⁸³

VIAC Rules upravují zahájení mediace, poplatky a odměnu mediátora, jmenování mediátora, průběh mediačního řízení a ukončení mediace. V čl. 5 a 6 se VIAC Rules věnují problematice místa a jazyka mediace, které stanoví příslušný mediátor po konzultaci se stranami sporu a po zvážení všech okolností případu.²⁸⁴ V čl. 10 pak VIAC Rules stanoví přípustnost paralelního průběhu soudního či rozhodčího řízení v téže věci.²⁸⁵

Ohledně průběhu mediačního řízení dle čl. 9 VIAC Rules třeba dodat, že je zdůrazněna role mediátora jako zprostředkovatele nápomocného pro komunikaci stran ve snaze nalézt pro obě strany výhodné řešení předmětného sporu, seburčení a autonomie stran a jednání v dobré víře.²⁸⁶ Mediační jednání jsou pak neveřejná a probíhají pouze za přítomnosti mediátora, stran a jejich zástupců a osob, ohledně, kterých se tak strany s mediátorem dohodly a které podepsaly dohodu o zachování mlčenlivosti, přičemž setkání s mediátorem probíhá osobně, popřípadě prostřednictvím komunikačních technologií.²⁸⁷

Čl. 12 VIAC Rules se pak poměrně podrobně věnuje problematice důvěrnosti mediace a stanoví povinnost mlčenlivosti mediátora, stran a osob při mediaci zúčastněných vztahující se na veškeré okolnosti, které se tyto osoby dozvěděly v souvislosti s mediací, a stejně tak jsou důvěrnými veškeré dokumenty spojené s mediací a nemohou být použity v případném soudním či rozhodčím řízení, kdy ani mediátor nemůže být předvolán jako svědek.²⁸⁸ K uvedenému je pak ještě připojena neslučitelnost funkce mediátora s funkcí právního zástupce jedné za stran, která se vztahuje i na případné následné soudní a rozhodčí řízení v téže věci.²⁸⁹

---

²⁸¹ viac.eu, cit. 15. srpna 2016. Dostupné na <<http://www.viac.eu/en/mediation-en/mediation-en>>.

²⁸² Tamtéž.

²⁸³ Tamtéž.

²⁸⁴ VIAC Mediation Rules.

²⁸⁵ Tamtéž.

²⁸⁶ Tamtéž.

²⁸⁷ Tamtéž.

²⁸⁸ Tamtéž.

²⁸⁹ Tamtéž.

6.5 Shrnutí

Existují různá pravidla pro řešení sporů z mezinárodního obchodního styku mediací. Určitým vzorem pro tvorbu a úpravu takových pravidel je MLICC vytvořený UNCITRAL pro sjednocení mediačních postupů, nastavení určitého mezinárodního standardu a vzorového právního rámce pro mediační řízení. Strany se před případně i po vzniku konfliktu mezi nimi mohou dohodnout na konkrétních pravidlech, podle kterých bude mediace mezi nimi probíhat. Mohou zvolit vlastní pravidla, která vytvořily nebo mohou využít UNCITRAL Rules, která slouží jako volitelná pravidla pro mediační proces, který však neprobíhá v rámci některé z mnoha institucí poskytujících ADR služby. Strany se také mohou dohodnout, že mediační řízení svěří některé z takových institucí (např. ICC, AAA/ICDR, VIAC) a přijímají pak i mediační pravidla této instituce.²⁹⁰

Pravidla institucí poskytujících mediaci se od sebe výrazným způsobem neliší. Zahrnují vzorové mediační doložky nebo dohody o mediaci a upravují zahájení, průběh a zakončení mediačního procesu, výběr, jmenování mediátora a jeho úlohu v mediaci a dále poplatky a odměnu mediátora. Kladou důraz na dobrovolnost mediace, důvěrnost mediačního procesu a mediační dohody, nestrannost a nezávislost mediátora. Odlišnosti pak lze nalézt v úpravě možnosti souběžnosti mediace se soudním či rozhodčím řízením. Obecně pak platí, že povinnost mlčenlivosti se vztahuje na mediátory i strany a jejich zástupce a vztahuje se na veškeré informace spojené s mediačním procesem a mediační dohodou. Z tohoto jsou však dány výjimky týkající se ustanovení rozhodného práva nebo uznání a výkonu mediační dohody. Většina pravidel je pak aplikovatelná, pokud se strany nedohodnou jinak.²⁹¹

Podobnost mediačních pravidel svědčí o určitém globálním standardu mediace mezinárodních obchodních sporů. Je třeba konstatovat, že využití vzorových pravidel nebo svěření mediačního procesu specializované instituci s vlastními propracovanými a prověřenými mediačními pravidly může přinést stranám určitou garanci úspěšnosti a rychlosti mediace a ušetřit jim čas a námahu i za cenu větších výdajů na institucionalizovanou mediaci.²⁹²

---

²⁹⁰ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 223 – 224.

²⁹¹ SHARP: *International Mediation...* [cit. 11. srpna 2016]. Dostupné na <<http://kluwermediationblog.com/2014/09/28/international-mediation-a-comparative-table-of-institutional-mediation-rules/>>.

²⁹² CHERNICK; KOLKEY; REEVES NEAL: *Practitioner's Handbook...*, s. 526 – 543.

7 Problematické otázky při řešení mezinárodních obchodních sporů prostřednictvím mediace

Mezinárodní obchodní spory vykazují určité znaky, které mohou přinášet některé problémy v případech, kdy tyto spory mají být řešeny formou mediace. Jedná se o komplexnost, složitost problematiky v mezinárodních obchodních vztazích, která zahrnuje celou škálu možných problematických otázek. Budou to například větší hodnota sporu, více účastníků z různých světových oblastí a různých časových pásem, což je zpravidla spojeno s rozdíly kulturními a jazykovými.²⁹³ Mezinárodní obchodní mediace tedy nemusí vždy představovat snadný a rychlý způsob vyřešení sporu s nižšími náklady.²⁹⁴ Zorganizování a uskutečnění mediačního procesu včetně samotného setkání s mediátorem bude tedy v těchto případech složitější a nákladnější a stejně tak i výběr konkrétního mediátora pro daný spor.²⁹⁵ Bude také třeba jasně stanovit pravidla a způsob provedení mediačního procesu i možnost využití tlumočnicka, aby se zabránilo případným nejasnostem způsobeným rozdílností kultur, jazyka a zvyklostí stran konfliktu i mediátora.²⁹⁶ Pozornost pak také vyžaduje problematika vynutitelnosti výsledné mediační dohody.²⁹⁷

Ne každý mediátor je vhodný pro vedení mediace v mezinárodním obchodním sporu, proto je vhodné při výběru mediátora zvážit nejen jeho kvalifikaci pro mediaci a neutralitu, ale také ohledně mezinárodních sporů a konkrétní obchodní problematiky, což je spojeno i s jeho jazykovými dovednostmi a znalostmi kulturního prostředí a zvyklostí stran konfliktu.²⁹⁸ V úvahu pak přichází zvolit neutrálního mediátora, který pochází z odlišné země než strany nebo dva mediátory, kdy každý bude ze stejné země jako každá ze stran, případně mediátora pocházejícího ze země, kde se mediace má uskutečnit.²⁹⁹

Kulturní vliv v mediaci může významně ovlivnit chování stran v mediačním procesu, zájmy jednotlivých stran a způsob, jakým se strany snaží spor vyřešit.³⁰⁰ Jde o kolektivní soubor znaků, které si osvojujeme, vyplývající ze společenského prostředí, v němž žijeme, a

---

²⁹³ SHARP: *International Mediation...* [cit. 12. srpna 2016]. Dostupné na <http://kluwermediationblog.com/2014/09/28/international-mediation-a-comparative-table-of-institutional-mediation-rules/>.

²⁹⁴ STRONG, S. I. Beyond International Commercial Arbitration? The Promise of International Commercial Mediation. *Washington University Journal of Law and Policy*, 2014, roč. 45, č. 11, s. 24.

²⁹⁵ CHERNICK; KOLKEY; REEVES NEAL: *Practitioner's Handbook...*, s. 483.

²⁹⁶ Tamtéž, s. 484.

²⁹⁷ Tamtéž.

²⁹⁸ Tamtéž, s. 486 – 487.

²⁹⁹ Tamtéž, s. 487 – 488.

³⁰⁰ GOLDSMITH; INGEN-HOUSZ; POINTON: *ADR in Business...*, s. 298.

který ovlivňuje naše myšlení, vnímání a jednání.³⁰¹ Mezi faktory, které ovlivňují kulturní aspekty, patří národnost, náboženství, jazyk, profesní a rodinné prostředí a další, díky čemuž mezi jednotlivými kulturami vznikají rozdíly, které mohou ovlivnit mediaci mezi stranami z rozdílných kulturních prostředí.³⁰² Další problematickou otázkou mediace mezinárodních obchodních sporů je tedy střet kulturních vlivů, což v mediačním procesu může způsobit komunikační bariéry a vyvolat tak nedorozumění, prodloužit trvání mediace kvůli potřebě vysvětlování předmětných témat, postojů a zájmů stran.³⁰³ S cílem vyvarovat se takových nedorozumění, komplikací a průtahů je především důležité, kromě správného výběru mediátora, ujednání jasných a srozumitelných pravidel pro mediační řízení, komunikaci a úlohu mediátora v celém procesu.³⁰⁴ Mediátor by tak měl být v konkrétním případě vnímavý ke kulturnímu prostředí stran a být si vědom kulturních rozdílů.³⁰⁵

Dalším důležitým aspektem, který je třeba brát v úvahu při mediaci v mezinárodním obchodním styku, je volba jazyka, ve kterém bude mediace probíhat, a také místa, kde se mediace uskuteční. Jazyk a místo mediace se projeví na celkovém komfortu stran důležitém pro prostředí a atmosféru, ve které mediace probíhá a ve kterém mají strany dosáhnout odpovídajícího řešení svého konfliktu.³⁰⁶ Je důležité, aby strany rozuměly jazyku, ve kterém mediace probíhá, zejména pak právním pojmům, což se také projevuje jako určitý psychologický prvek v mediaci.³⁰⁷

Při řešení mezinárodních sporů je pak někdy nutné, případně vhodné, využít služeb tlumočnicka, který tak může tento mediační proces i urychlit.³⁰⁸ Mediace pak probíhá za pomoci tlumočnicka, případně tlumočnick může také asistovat pouze jedné ze stran. V takovém případě je pak zásadní výběr vhodného tlumočnicka nejen z hlediska jazyka, ale také je třeba zvážit specifika komunikace v mediaci, kulturní kontext a odborné termíny a názvosloví, včetně jazykových nuancí, užívaných v konkrétním mediačním procesu.³⁰⁹ Tlumočnick by dále měl být stejně nezávislý a nestranný jako mediátor, proto je taky vhodné, aby ho vybral sám mediátor.³¹⁰ Před zahájením mediačního řízení by měla být tlumočnickovi předána základní

---

³⁰¹ Tamtéž, s. 297.

³⁰² MALACKA: *Mediace, kultura...*, s. 172 – 173.

³⁰³ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 145.

³⁰⁴ CHERNICK; KOLKEY; REEVES NEAL: *Practitioner's Handbook...*, s. 489 – 490.

³⁰⁵ europa.eu, cit. 12. srpna 2016. Dostupné na <https://e-justice.europa.eu/content_particularities_of_crossborder_mediation-384-cs.do>.

³⁰⁶ CHERNICK; KOLKEY; REEVES NEAL: *Practitioner's Handbook...*, s. 540.

³⁰⁷ europa.eu, cit. 12. srpna 2016. Dostupné na <https://e-justice.europa.eu/content_particularities_of_crossborder_mediation-384-cs.do>.

³⁰⁸ HOLUB, Štěpán; MOLNÁR, Barbora. Tlumočení v rámci mediace. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 44.

³⁰⁹ CHERNICK; KOLKEY; REEVES NEAL: *Practitioner's Handbook...*, s. 491.

³¹⁰ HOLUB; MOLNÁR: Tlumočení v rámci..., s. 44.

fakta a základní aspekty mediace ohledně řešeného případu a také terminologie a potřebné dokumenty týkající se předmětného sporu, aby měl možnost se s případem seznámit a adekvátně se připravit, přičemž při tomto tlumočnick aktivně s mediátorem spolupracuje.³¹¹ S přeshraniční komunikací v mediaci dále souvisí možnost využití technických prostředků pro dálkovou komunikaci, například videokonference, Skype, telekonferenční hovor, chat rooms či whiteboard, což může pomoci ke snížení nákladů a urychlení mediačního procesu.³¹²

Problematickým aspektem mezinárodní mediace může být uznání a výkon mediační dohody a její přímá vykonatelnost. Mediační dohoda mezi stranami jako výsledek nezávazného postupu v podobě mediace má právní povahu smluvního závazku, což znamená, že nemá povahu konečného verdiktu jako soudní rozhodnutí či rozhodčí nález a nemá tedy povahu *res iudicata*. Není ani přímo vykonatelná, jelikož tomu musí předcházet vznesení právního nároku ze smlouvy u soudu a vydání soudního rozhodnutí.³¹³ V rámci EU existuje dle čl. 57 odst. 1 Nařízení Brusel I možnost, že pokud je veřejná listina vykonatelná v členském státě EU, musí být pak uznána a prohlášena vykonatelnou i v dalších členských státech EU stejně, jako by šlo o soudní rozhodnutí.³¹⁴ Tedy toto platí pouze v případě, že taková mediační smlouva bude mít zároveň povahu veřejné listiny, což některé národní právní řády připouštějí, ale jedná se spíše o vnitrostátní mediační dohody.³¹⁵ MLICC pak v čl. 14 ponechává na jednotlivých státech, které budou tvořit vnitrostátní právní úpravu mediace po vzoru MLICC, aby zvolili příslušnou právní úpravu vykonatelnosti mediačních dohod dle svého uvážení.³¹⁶

Dosud v mezinárodním právu neexistuje žádná úmluva nebo podobný instrument, který by umožňoval přímou vykonatelnost mezinárodních mediačních dohod.³¹⁷ Existují však také názory, že mediace jako dobrovolný proces a jehož výsledek je dobrovolná dohoda smluvního charakteru, by neměla být podřízena pravidlům o vykonatelnosti, jelikož má být i dobrovolně stranami splněna.³¹⁸ V případě mediace v mezinárodním obchodním styku bude mediační dohoda vykonatelná po uznání nároku z této smlouvy příslušným soudem na základě podané žaloby, případně lze využít možnosti mezinárodního rozhodčího řízení, kde

---

³¹¹ Tamtéž.

³¹² CHERNICK; KOLKEY; REEVES NEAL: *Practitioner's Handbook...*, s. 484.

³¹³ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 235.

³¹⁴ Nařízení Rady 2001/44/ES ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. Věst. L 12, 16. ledna 2001, s. 42 a násl.

³¹⁵ BÜHRING-UHLE; KIRCHHOFF; SCHERER: *Arbitration and Mediation...*, s. 235 – 236.

³¹⁶ Vzorový zákon o mezinárodní obchodní conciliaci.

³¹⁷ STRONG: *Beyond International...*, s. 31 – 32.

³¹⁸ Tamtéž, s. 35.

bude mediační dohoda obsahem mezinárodního rozhodčího nálezu, který bude přímo vykonatelný dle Newyorské úmluvy.³¹⁹

Ohledně využití zmíněného mezinárodního rozhodčího řízení se strany sporu mohou dohodnout, že jmenují mediátora nebo jinou osobu rozhodcem s cílem, aby byl vydán tzv. souhlasný rozhodčí nález, který by pak bylo možné vykonat na základě Newyorské úmluvy, nicméně nabízí se otázka, zda takovýto mezinárodní rozhodčí nález bude dle Newyorské úmluvy vykonatelný.³²⁰ Takovýto postup bude obecně přípustný, pokud k uzavření mediační dohody dojde po zahájení rozhodčího řízení a jmenování rozhodců.³²¹ V opačném případě strany mohou do mediační smlouvy zakomponovat klauzuli, která stanoví, že v případě jakéhokoli porušení této mediační smlouvy bude věc předložena k rozhodčímu řízení, jehož výsledkem bude tedy standardní mezinárodní rozhodčí nález vykonatelný dle Newyorské úmluvy.³²² Pokud jde o souhlasný rozhodčí nález, jehož obsahem má být vlastně mediační dohoda, půjde de facto pouze o rozhodčí řízení, jehož předmětem není rozhodování sporu jako takové, ale o přidělení formy rozhodčího nálezu mediační dohodě již vyřešeného sporu mezi stranami.³²³ Lze uvést například mediační pravidla Rozhodčího institutu Obchodní komory ve Stockholmu, která výslovně takovýto postup v čl. 14 umožňuje.³²⁴ Naopak v UNCITRAL Arbitration Rules dle čl. 30 není možné vydat rozhodčí nález ohledně mediační dohody, která byla sjednána před zahájením rozhodčího řízení.³²⁵

Lze tedy usoudit, že v případě souhlasného mezinárodního rozhodčího nálezu vydaného v rámci mezinárodního rozhodčího řízení zahájeného po uzavření mediační dohody lze takový rozhodčí nález uznat a vykonat dle Newyorské úmluvy pouze, pokud rozhodčí řízení bude zahájeno dříve, než bude uzavřena mediační dohoda, která pak bude v tomto rozhodčím řízení obsahem souhlasného mezinárodního rozhodčího nálezu.³²⁶ V opačném případě, tedy pokud bude rozhodčí řízení zahájeno až po uzavření předmětné mediační dohody, nepůjde v případě souhlasného rozhodčího nálezu o mezinárodní rozhodčí nález ve smyslu Newyorské úmluvy a ten tedy nebude mezinárodně uznatelný a vykonatelný.³²⁷

---

³¹⁹ CHERNICK; KOLKEY; REEVES NEAL: *Practitioner's Handbook...*, s. 498.

³²⁰ KRYVOI, Yaraslau; DAVYDENKO, Dmitry. Consent Awards in International Arbitration: From Settlement to Enforcement. *Brooklyn Journal of International Law*, 2015, roč. 40, č. 3, s. 862 – 863.

³²¹ CHERNICK; KOLKEY; REEVES NEAL: *Practitioner's Handbook...*, s. 499.

³²² Tamtéž.

³²³ KRYVOI; DAVYDENKO: *Consent Awards...*, s. 863.

³²⁴ Arbitration Institution of the Stockholm Chamber of Commerce Mediation Rules.

³²⁵ UNCITRAL Model Law of International Commercial Arbitration.

³²⁶ KRYVOI; DAVYDENKO: *Consent Awards...*, s. 866 – 867.

³²⁷ Tamtéž, s. 867.

Přímá vykonatelnost mediačních dohod a její značná variabilita a nejistota napříč právními řády a také absence mezinárodního právního nástroje jako je Newyorská úmluva z roku 1958 způsobují limit pro využitelnost mediace v mezinárodním obchodním styku, ovšem stále by mělo platit „pacta sunt servanda“.³²⁸ Nicméně do budoucna existuje velmi pravděpodobná možnost, že případná úmluva o výkonu mezinárodních obchodních mediačních či konciliačních dohod bude vytvořena po vzoru Newyorské úmluvy v rámci UNCITRAL, která již pracuje na návrhu takové úmluvy v rámci tzv. Druhé pracovní skupiny.³²⁹ Pokud by taková úmluva byla OSN přijata, mohla by tak vytvořit další silný mezinárodní právní podklad motivující k volbě mediace jako efektivního způsobu pro řešení mezinárodních obchodních sporů bez nutnosti dalších nákladů a času pro soudní či rozhodčí řízení pro dosažení vykonatelnosti a tedy i lepší a efektivnější přístup ke spravedlnosti.³³⁰

Řešení mezinárodních obchodních sporů prostřednictvím mediace přináší několik problematických aspektů v návaznosti na složitost takových sporů a přítomnost mezinárodních prvků, což může způsobit, že mediace v této problematice nemusí přinášet výhody v podobě rychlosti, jednoduchosti a nižších nákladů.³³¹ To však neznamená, že mediace není pro takové konflikty vhodná, nýbrž bude třeba, aby strany byly schopny a ochotny nalézt cestu pro vyřešení takových sporů mediací v rámci komplexnosti daného problému.³³² Nejdůležitějším proto zůstává ochota stran komunikovat a společně hledat řešení nastalého problému za pomoci mediátora, který vezme v úvahu jak obchodní zájmy stran, tak jejich kulturní prostředí.³³³ K většímu využívání a efektivnosti mediace u těchto sporů by pak mohlo přispět vytvoření mezinárodního instrumentu umožňující přímou vykonatelnost mezinárodních mediačních dohod.³³⁴

---

³²⁸ SVATOŠ: *Výhody a nevýhody...* [cit. 12. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/vyhody-a-nevyhody-mediace-obchodnich-sporu>>.

³²⁹ EL SHENTENAWI, Laila. *Vienna said „I do!“ Why A New York Convention for Mediation Might Be Brewing* [online]. kluwermediationblog.com, 4. září 2015 [cit. 12. srpna 2016]. Dostupné na <<http://kluwermediationblog.com/2015/09/04/vienna-said-i-do-why-a-new-york-convention-for-mediation-might-be-brewing/>>.

³³⁰ Tamtéž.

³³¹ STRONG: *Beyond International...*, s. 24.

³³² Tamtéž.

³³³ CHERNICK; KOLKEY; REEVES NEAL: *Practitioner's Handbook...*, s. 543.

³³⁴ STRONG: *Beyond International...*, s. 38.

8 Právní úprava mediace v ČR

V ČR byla dříve upravena pouze mediace v trestních věcech³³⁵ a mediaci soukromoprávních sporů bylo možno provádět volně kýmkoliv nebo v režimu volné živnosti na základě živnostenského oprávnění, kdy výslednou dohodu bylo možné nechat schválit soudem v podobě smíru nebo její obsah promítnout do notářského či exekutorského zápisu s doložkou vykonatelnosti a zajistit si tak exekuční titul.³³⁶ S ohledem na Směrnici, kterou bylo třeba implementovat do českého právního řádu, byl pak přijat Zákon o mediaci a to v netrestních věcech, který nabyl účinnosti dne 1. září 2012.³³⁷

Cílem Zákona o mediaci je přenesení části agendy ze soudů na mediátory, aby mohly být spory řešeny mimosoudně formou dosažení přijatelné dohody mezi stranami sporu. Zákon o mediaci tak má poskytnout právní rámec pro mediaci, jako mimosoudní způsob řešení sporů v různých oblastech, zejména pak ve sporech občanskoprávních, obchodních, rodinných, pracovních, správních, nikoli však trestních a kde to zákon či povaha sporu vylučuje.³³⁸ V zákoně o mediaci není rozlišováno mezi mediací vnitrostátní či mediací s mezinárodním prvkem, z čehož plyne, že tato právní úprava se vztahuje na obojí.³³⁹ Samotný průběh mediačního procesu Zákon o mediaci upravuje pouze rámcově v minimální nezbytné míře, jelikož detailní úprava by neodpovídala charakteristickému rysu mediace, kterým je neformálnost procesu.³⁴⁰ V zákoně o mediaci jsou definovány základní pojmy jako mediace a osoba mediátora, je vymezen počátek mediace a její zakončení, stanoveny náležitosti smlouvy o provedení mediace a mediační dohody a některé další související aspekty.³⁴¹

Dle ustanovení §1 Zákona o mediaci se tento zákon vztahuje pouze na mediaci prováděnou zapsanými mediátory³⁴², kterými jsou dle §2 písm. c) fyzické osoby zapsané v seznamu mediátorů, což je dle §15 odst. 1 informační systém veřejné správy vedený ministerstvem spravedlnosti.³⁴³ Mediace je dále v §2 písm. a) Zákona o mediaci definována jako „... postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují

³³⁵ Viz zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě ČR, ve znění pozdějších předpisů, účinný od 1. ledna 2001.

³³⁶ HOLÁ: *Mediace a možnosti využití...*, s. 189.

³³⁷ Tamtéž, s. 190 a 197.

³³⁸ SPIROVÁ: *Alternativní způsoby...*, s. 121.

³³⁹ PAUKNEROVÁ; PFEIFFER: *Mezinárodní mediace...*, s. 21.

³⁴⁰ HOLÁ: *Mediace a možnosti využití...*, s. 197.

³⁴¹ LENGHARTOVÁ, Hana. *Mediace na prahu druhých narozenin* [online]. *pravni prostor.cz*, 14. května 2014 [cit. 13. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.pравниprostor.cz/clanky/procesni-pravo/mediace>>.

³⁴² K problematice mediátorů v ČR viz kapitola 4.3.

³⁴³ Zákon o mediaci.

*komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediační dohody“.*³⁴⁴

Mediace je zahájena podpisem smlouvy o provedení mediace, která musí být v písemné formě a podepsaná všemi účastníky mediace, přičemž Zákon o mediaci v §4 stanoví i povinné náležitosti, které musí obsahovat.³⁴⁵ Pokud tedy mediační doložka nebude obsahovat zákonné náležitosti smlouvy o provedení mediace, bude nutné ji posuzovat pouze jako závazek uzavřít takovou smlouvu do budoucna.³⁴⁶ Důležitou povinností mediátora je jeho poučovací povinnost vůči stranám sporu před zahájením mediace, která zahrnuje poučení o postavení mediátora při mediaci, o účelu a zásadách mediace, o účincích uzavření smlouvy o provedení mediace a mediační dohody, možnosti mediaci kdykoli ukončit, o odměně mediátora a o nákladech mediace, také o skutečnosti, že za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze strany sporu a zahájením mediace není dotčeno právo stran sporu domáhat se řešení sporu u soudu.³⁴⁷ V ustanovení §6 Zákon o mediaci předkládá úpravu ukončení mediace s tím, že mediace jako zcela dobrovolný proces nemusí nutně končit pouze v případě, je-li mezi stranami konfliktu uzavřena mediační dohoda.³⁴⁸

Zákonodárce se snažil poměrně přesně stanovit ověřitelné okamžiky zahájení a ukončení mediace vzhledem k vlivu tohoto okamžiku na běh promlčecích a prekluzivních lhůt.³⁴⁹ Zahájením mediace podle Zákona o mediaci dochází totiž k zastavení běhu těchto lhůt ohledně práv, která jsou předmětem mediace, a ukončením mediace běh těchto lhůt opět pokračuje.³⁵⁰ Za důležité ustanovení nutno považovat §29 Zákona o mediaci, který stavení promlčecí a prekluzivní lhůty po zahájení mediace vztahuje i na případy, kdy bude mediace zahájena v jiném členském státě EU a bude probíhat dle předpisů tohoto státu.³⁵¹

Pokud je mediace skončena uzavřením mediační dohody mezi stranami konfliktu, musí být tato dohoda písemná a obsahovat podpisy všech stran, datum jejího uzavření a podpis mediátora, kterým mediátor stvrzuje, uzavření takové dohody v rámci mediace, přičemž mediátor není za obsah mediační dohody odpovědný, jelikož za toto odpovídají pouze samotné strany konfliktu.³⁵² Ačkoli to není výslovně v Zákoně o mediaci stanoveno,

---

³⁴⁴ Tamtéž.

³⁴⁵ Tamtéž.

³⁴⁶ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení...*, s. 52.

³⁴⁷ HOLÁ: *Mediace a možnosti využití...*, s. 198.

³⁴⁸ Zákon o mediaci.

³⁴⁹ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci, s. 25 (§6).

³⁵⁰ HOLÁ: *Mediace a možnosti využití...*, s. 198.

³⁵¹ GRYGAR: *Zákon o mediaci...*, s. 104 (§29).

³⁵² Tamtéž, s. 40 – 44 (§7).

není mediační dohoda přímo vykonatelná bez dalšího a není tedy druhem exekučního titulu.³⁵³ Vykonatelnosti mediační dohody lze dosáhnout promítnutím této dohody do notářského nebo exekutorského zápisu s doložkou vykonatelnosti nebo nechat tuto mediační dohodu schválit soudem v podobě smíru.³⁵⁴

Ochrana důvěrnosti mediace prostřednictvím stanovení povinnosti mlčenlivosti mediátora i osob, které použil k přípravě a průběhu mediace, je v §9 odst. 1 Zákona o mediaci stanovena poměrně široce, jelikož zahrnuje veškeré skutečnosti, o nichž se tyto osoby dozvěděly během mediace nebo v souvislosti s ní a to i po případném vyškrtnutí mediátora ze seznamu mediátorů.³⁵⁵ Této povinnosti mohou mediátora zprostit pouze strany konfliktu, které se na tom musí shodnout, přičemž není stanovena forma pro tento úkon.³⁵⁶ Povinnost mlčenlivosti mediátora pak může být dle §9 odst. 3 Zákona o mediaci prolomena v nezbytném rozsahu pro řízení před soudem či jiným příslušným správním orgánem, bude-li předmětem spor plynoucí z výkonu činnosti mediátora mezi ním a stranou konfliktu a dále také v rozsahu nezbytném pro svou obranu v rámci výkonu dohledu nad činností mediátora či v kárném řízení.³⁵⁷

Z dikce Zákona o mediaci tedy plyne, že povinnost mlčenlivosti se vztahuje na mediátora, ale nevztahuje se na strany konfliktu a jejich právní zástupce, které případně mohou povinnost mlčenlivosti a případné sankce za její porušení upravit v dohodě o provedení mediace.³⁵⁸ V této dohodě pak bude také vhodné upravit povinnost mlčenlivosti mediátora v souvislosti důvěrných sdělení jedné strany konfliktu mediátorovi a jejich přetlumočení mediátorem druhé straně konfliktu, jelikož toto zákon jasně nestanovuje.³⁵⁹ Otázkou však zůstává, zda skutečnost, že strany konfliktu nejsou při mediaci vázány povinností mlčenlivosti, nepovede k nejistotě případných zájemců o mediaci, jelikož pak se tyto strany budou obávat, co v průběhu mediace sdělit nebo zda důvěrné informace sdělovat pouze mediátorovi při odděleném jednání, což by mohlo mít důsledek na průběh mediace a mediační prostředí, které by mělo být příznivé pro komunikaci a komfort stran.³⁶⁰ Nutno ještě dodat, že při porovnání úprav mlčenlivosti v mediaci, případně důvěrnosti mediace, v úpravě Směrnice, MLICC, UNCITRAL Rules, ICC Rules, ICDR Rules a VIAC Rules je úprava výrazně propracovanější a širší jak z hlediska osob, které zavazuje, tak z hlediska okruhu

---

³⁵³ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci, s. 25 - 26 (§7).

³⁵⁴ Tamtéž.

³⁵⁵ Zákon o mediaci.

³⁵⁶ HOLÁ: *Mediace a možnosti využití...*, s. 208.

³⁵⁷ Zákon o mediaci.

³⁵⁸ Důvodová zpráva k zákonu o mediaci, s. 26 (§8a 9).

³⁵⁹ SVATOŠ: *Důvěrnost v mediaci...*, s. 26.

³⁶⁰ HOLÁ: *Mediace a možnosti využití...*, s. 217 – 218.

informací, na které se vztahuje, a je tak pro mediaci sporů z mezinárodního obchodního styku výhodnější a jistější, než strohá úprava dle Zákona o mediaci.³⁶¹

V souvislosti s mediací a její podporou v rámci českého právního řádu došlo na základě přijetí Zákona o mediaci k novelizaci OSŘ, který pak v ustanovení §100 odst. 3 stanovuje možnost soudu nařídít stranám první setkání s mediátorem, a přerušit řízení vždy, bude-li to považovat za vhodné, přičemž však v rámci dobrovolnosti mediace stále zůstává pouze na stranách, zda mediaci podstoupí.³⁶² Dle §67 OSŘ lze mediační dohodu schválit soudem v podobě smíru a dle §99 OSŘ pak soud účastníky řízení informuje o možnosti využití mediace dle Zákona o mediaci, je-li to vzhledem k povaze věci vhodné, stejně tak při přípravě jednání dle §114a a přípravném jednání dle §114c OSŘ.³⁶³ O informační povinnosti soudu ohledně možnosti mediace se zmiňuje i ZŘS v §9.³⁶⁴ Ve prospěch mediace se pak staví také OZ, který připouští stavení promlčecí a prekluzivní lhůty v průběhu mimosoudního jednání v případě, že byla uzavřena dohoda mezi stranami o jakémkoli mimosoudním jednání.³⁶⁵

---

³⁶¹ Viz kapitola 6.

³⁶² HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. Vynutitelnost mediačních doložek. *Právní fórum*, 2012, roč. 9, č. 12, s. 530.

³⁶³ zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶⁴ zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶⁵ HRNČIŘÍKOVÁ: Vynutitelnost mediačních..., s. 530.

Závěr

V této diplomové práci jsem se věnovala mediaci v mezinárodním obchodním styku, přičemž mým cílem bylo představit mediaci čtenáři jako jeden z alternativních a přátelských způsobů řešení sporů (ADR) ve vztahu k soudnímu a rozhodčímu řízení v kontextu řešení sporů z mezinárodního obchodu.

ADR jsou alternativní či také přátelské způsoby řešení sporů. Od soudního řízení a rozhodčího řízení se tyto způsoby liší zejména tím, že jsou výrazně méně formalizované, mají spíše jednací povahu než rozhodovací, cílem je vyřešení daného sporu formou přátelské dohody prospěšné pro obě strany konfliktu za pomoci třetí nezávislé a nestranné osoby, případně osob. Za charakteristické znaky těchto metod pak považujeme dobrovolnost, snahu spor vyřešit za spolupráce stran, absenci orgánů veřejné moci. Výsledné ADR dohody pak nemají vlastnosti ani důsledky jako soudní rozhodnutí či rozhodčí nálezy. Existuje množství takových metod, přičemž neustále dochází k vývoji existujících i vzniku nových a různým kombinacím. Mezi těmito metodami existují rozdíly, které ale může být někdy těžké vymezit a zároveň mají ADR mnoho společných rysů.

Mediace je pak jednou z nejrozšířenějších ADR metod. Jedná se o postup při snaze nalézt řešení sporu za spolupráce stran daného sporu a asistence mediátora jako nestranného a nezávislého prostředníka, který těmto stranám zejména napomáhá v komunikaci a nalézání kompromisu ve formě dohody výhodné pro obě strany a odpovídající jejich zájmům. Předmětem mediace je konflikt a jeho řešení, obsahem mediace je pak komunikace, vyjednávání směřující k vyřešení takového konfliktu. Mediace je pak ovládána několika principy, které ji zároveň charakterizují. Mezi ně řadíme princip dobrovolnosti, jako autonomii vůle stran řešit spor formou mediace a uzavřít následně mediační dohodu, za kterou odpovídají pouze strany, dále princip důvěrnosti, jelikož mediační proces je neveřejný a informace z něho vzešlé jsou důvěrné, také princip nezávislosti a nestrannosti mediátora, princip sebeurčení, vyváženosti a kooperace stran konfliktu v mediačním procesu a princip neformálnosti. Rozlišujeme také různé druhy mediace v závislosti na specifických oborech, ve kterých je aplikována, a také různé metody a přístupy v mediaci dle úlohy mediátora v mediačním procesu a jím užívaných mediačních technik.

Při využití mediace pro řešení sporů lze pozorovat mnohé výhody v porovnání se soudním a rozhodčím řízením. Takovou výhodou bude její časová a finanční úspornost, flexibilita a kreativnost při řešení sporu, neveřejnost a důvěrnost mediace, dobrovolnost a možnost se na řešení konfliktu dohodnout s výsledkem v určité míře prospěšným pro obě

strany. Zejména v mezinárodních obchodních sporech pak bude pro strany konfliktu mediace výhodná jako pružný, neformální a důvěrný způsob vyřešení sporu s výsledkem, který reflektuje zájmy obou zúčastněných stran a dojde tak k zachování dobrých obchodních vztahů a ekonomických vazeb. Výhodným v těchto případech bude také pomoc mediátora v komunikaci znesvářených stran a při překonávání jazykových, zvyklostních a kulturních bariér. Takové výhody jsou pak považovány za jedny z hlavních kritérií a důvodů pro volbu mediace při řešení vzniklého, případně potencionálního sporu.

Nicméně je možné nalézt i některé nevýhody mediace, mezi které řadíme určitou nejistotu výsledku mediačního procesu, jelikož ten závisí pouze na vůli stran, zda a jak k němu dojde. Mediace také nemusí být vhodná pro všechny případy a typy sporů. Jednou z největších nevýhod mediace je pak právní nezávaznost mediačního procesu a absence přímé vykonatelnosti mediační dohody, která je smluvním závazkem a která navíc nemá povahu *res iudicata*. Obecně však možno konstatovat, že výhody převažují.

Mediaci můžeme rozdělit do několika fází, z nichž nejdůležitější je vlastní mediační fáze, kdy dochází ke komunikaci stran za pomoci mediátora, k vyjednávání s cílem najít vhodný kompromis. Zejména v této fázi se uplatňuje role mediátora jako zprostředkovatele a garanta mediačního procesu, přičemž jeho úloha může být různá s různou mírou zapojení do procesu v závislosti na přístupu mediátora, na zvolených mediačních technikách, mediačních pravidlech, povaze daného konfliktu a také na přístupu stran. Velmi důležitým aspektem proto bude vlastní výběr mediátora pro konkrétní spor a stanovení mediačních pravidel.

Pokud jde o definici přeshraniční mediace, musíme vycházet s definice přeshraničního sporu obsažené ve Směrnici. Tato Směrnice, vztahující se pouze na mediaci při řešení přeshraničních sporů v občanských a obchodních věcech, měla být právním rámcem pro úpravu mediace v členských státech EU s cílem usnadnit přístup k ADR a podpořit smírné řešení sporů formou mediace a ve výsledku také ulehčit zahlceným soudům. Cílem tedy nebylo vytvoření jednotné právní úpravy ani konkrétní úpravy mediačního procesu a požadavků na kvalifikaci a odbornost mediátorů. Zda se prostřednictvím implementace této Směrnice podařilo naplnit stanovené cíle a očekávání je aktuální otázkou a předmětem úvah. Jelikož se očekává zhodnocení, diskuse a případné změny a doplnění na základě Zprávy o uplatňování Směrnice předložené Evropskou komisí v květnu 2016, je cesta pro mediaci v EU a její vývoj a přizpůsobení aktuálním požadavkům praxe otevřená.

V souvislosti s mediací mezinárodních obchodních sporů je celosvětově běžnou praxí svěřit mediaci a administrativní aspekty jejího provedení specializované mezinárodní instituci zabývající se touto problematikou a poskytující mediační služby včetně mediačních pravidel.

Těchto institucí existuje ve světě velké množství a lze představit řadu výhod, které institucionalizovaná mediace přináší, pokud je svěřena mezinárodně uznávané instituci s bohatou praxí a také s praxí prověřenými jasně definovanými pravidly, která zajistí mediaci po organizační a administrativní stránce, případně pomůže s výběrem vhodného mediátora a poskytuje i vlastní seznam kvalifikovaných mediátorů, ze kterého je možno na základě charakteristiky daného sporu vybírat. Tyto výhody mohou spočívat v rychlosti, ušetření práce i času a to i za cenu vyšších nákladů na institucionalizovanou mediaci. Z těchto institucí jsem vybrala ICC, AAA a VIAC, jejichž služby jsou v mezinárodním měřítku hojně využívané a které si vybudovaly určitou mezinárodní prestiž díky mnohaleté praxi a zkušenostem v oblasti mezinárodních obchodních sporů a ADR. Většinou jsou pak taková pravidla sestavena po vzoru MLICC a nejsou mezi nimi značné rozdíly. To lze považovat za určitý mezinárodní globální standard mediace mezinárodních obchodních sporů. Pro případ, že mediace neprobíhá v rámci instituce, je možné stanovit vlastní pravidla pro tuto ad hoc mediaci, případně lze využít UNCITRAL Rules.

Zaměříme-li se na mezinárodní obchodní spory, nalezneme některá možná úskalí a problematické otázky pokud se rozhodneme tyto spory řešit mediací. Jelikož při mediaci těchto mnohdy komplexních sporů jsou zpravidla zainteresovány strany z různých částí světa, časových pásem, z různých kultur a s různými zvyklostmi, mohou často vznikat komplikace a nedorozumění. Tyto problémy lze spatřovat ve střetu různých kulturních vlivů, v komplikacích při přeshraniční komunikaci, volbě jazyka a místa pro mediaci, v případné potřebě tlumočnicka v mediačním procesu, výběru mediátora v závislosti na specifičnosti takovéto mediace a konečně ve vynutitelnosti mezinárodní mediační dohody, která není přímo vykonatelná a v mezinárodním kontextu prozatím chybí instrument, který by umožňoval uznávání a výkon mezinárodních mediačních dohod po vzoru Newyorské úmluvy a mezinárodních rozhodčích nálezů. V úvahu přichází řešení v podobě spojení mediace a mezinárodního rozhodčího řízení s cílem zakomponovat mezinárodní mediační dohodu do tzv. souhlasného mezinárodního rozhodčího nálezu, který pak za splnění určitých podmínek bude dle Newyorské úmluvy přímo vykonatelný. Mediace sporů z mezinárodního obchodního styku tedy nemusí v každém případě přinášet výhody v podobě časové a finanční úspory a jednoduchého vyřešení sporu, nicméně to neznamená, že mediace v těchto sporech není vhodným a prospěšným prostředkem, jen je třeba vzít v úvahu specifičnost a náročnost konkrétního případu a zaměřit se na správný výběr mediátora a dostatečnou úpravu jasně daných mediačních pravidel, nejlépe pak zvolit cestu institucionalizované mediace. Do

budoucná by pak jistě bylo vhodné vytvořit mezinárodní instrument pro usnadnění vykonatelnosti mezinárodních mediačních dohod.

Díky implementaci výše uvedené Směrnice je v ČR upravena mediace v netrestních věcech v podobě Zákona o mediaci účinného od 1. září 2012, který se vztahuje jak na mediaci přeshraničních sporů, tak i na mediaci sporů vnitrostátních. To se projevilo i v úpravě OSŘ, ZŘS a OZ. Cílem této vnitrostátní úpravy je vytvoření právního rámce pro mediaci v ČR, podpora mediace v netrestních věcech přenesením části této agendy ze soudů na mediátory a umožnění řešit takové spory smírnou, mimosoudní cestou a ulehčit tak soudům, které jsou mnohdy přetížené a vznikají tak průtahy a zvyšují se náklady v soudním řízení. Zákon neupravuje konkrétní mediační pravidla, ale pouze rámcově stanoví určitý právní základ pro mediaci a garanci určitých práv v mediačním procesu, dále pak organizační stránku mediace v ČR a požadavky na kvalifikaci, vzdělávání a odbornost mediátorů, přičemž se vztahuje pouze na mediaci vykonávanou zapsanými mediátory v seznamu vedeném Ministerstvem spravedlnosti. Možné nedostatky lze spatřovat v úpravě důvěrnosti mediace, jelikož Zákon o mediaci stanoví povinnost mlčenlivosti pouze pro mediátora, nikoli však pro ostatní účastníky mediačního procesu a jejich zástupce. V této souvislosti je tato problematika mnohem propracovanější a poskytující určité garance v pravidlech uvedených mezinárodních institucí, v UNCITRAL Rules, ve Směrnici i v MLICC.

Závěrem třeba ještě dodat, že spory vznikaly odnepaměti, vznikají stále a vznikat budou jako součást běžného života v lidské společnosti. Zároveň je třeba takové spory řešit a je otázkou, jak se k tomu zainteresované strany a lidská společnost vůbec postaví. V případě mezinárodních obchodních sporů mediace nabízí množství výhod, které lákají a vedou k využití této metody. Zároveň ale přináší i komplikace, které je vždy třeba vzít v úvahu a podle toho rozhodnout zda a jakým způsobem bude případná mediace probíhat. Do budoucna je tak mediace a ADR vůbec perspektivním a dynamicky se vyvíjejícím prostředkem pro řešení obchodních sporů s mezinárodním prvkem.

Bibliografie

Monografie:

ALEXANDER, Nadja Marie. *International and Comparative Mediation: Legal Perspectives*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011. 508 s.

BÜHRING-UHLE, Christian; KIRCHHOFF, Lars; SCHERER, Gabriele. *Arbitration and Mediation in International Business*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006. 309 s.

CPR Institute for Dispute Resolution. *Better Solutions for Business: Commercial Mediation in the EU*. 2004.

GOLDSMITH, Jean-Claude; INGEN-HOUSZ, Arnold; POINTON, Gerald H. *ADR in Business: Practice and Issues Across Countries and Cultures*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011. 657 s.

GRYGAR, Jiří. *Zákon o mediaci a související předpisy s komentářem a vzory podle stavu k 1. 1. 2014 v návaznosti na nový občanský zákoník a novou úpravu procesních předpisů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2014. 232 s.

HOLÁ, Lenka a kol. *Mediace a možnosti využití v praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2013. 512 s.

HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. 270 s.

CHERNICK, Richard; KOLKEY, Daniel M.; REEVES NEAL, Barbara. *Practitioner's Handbook on International Arbitration and Mediation*. New York: Juris Publishing, 2012. 1198 s.

CHUAH, Jason Chin Tik. *Law of International Trade*. London: Sweet and Maxwell, 2001. 590 s.

RABAN, Přemysl. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a v zahraničí*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. 765 s.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Mezinárodní právo obchodní, 2. díl, Řešení sporů*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 181 s.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 400 s.

SUCHOŽA, Josef a kol. *Česko-slovenské kontexty obchodního práva*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 544 s.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Facilitativní mediace: Řešení konfliktu pomocí mediátora*. 1. vydání. Praha: Portál, 2012. 208 s.

YAHAYA, Shamsu. *Is Mediation a Viable Option for Resolving International Disputes?*. Munich: GRIN Verlag, 2010. 52 s.

Příspěvky ze sborníků:

DOLEŽALOVÁ, Martina. Může být advokát také dobrým mediátorem – a naopak?. In PAVLOVÁ, Lenka; VETEŠKA, Jaroslav (eds). *K aktuálním otázkám vyjednávání, mediace, rozhodčího řízení a tzv. práva spolupráce*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010, s. 33 – 37.

HEIDER, Manfred; FREMUTH-WOLF, Alice. Vienna International Arbitral Centre (VIAC). In NAIRN, Karyl; HENEGHAN, Patrick (eds). *Arbitration World: International Series*. London: Sweet and Maxwell, 2015, s. 267 – 288.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Alternativní způsoby řešení sporů mezi obchodníky. In PAVLOVÁ, Lenka; VETEŠKA Jaroslav (eds). *K aktuálním otázkám vyjednávání, mediace, rozhodčího řízení a tzv. práva spolupráce*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010, s. 43 – 47.

Příspěvky z odborných časopisů:

BŘÍZA, Petr. Evropská unie přijala směrnici upravující přeshraniční mediaci. *Bulletin advokacie*, 2008, č. 12, s. 59 – 60.

DOLEŽALOVÁ, Martina. Praktické otázky přeshraniční mediace. *Bulletin advokacie*, 2009, č. 7 – 8, s. 85 – 87.

HOLUB, Štěpán; MOLNÁR, Barbora. Tlumočení v rámci mediace. *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 44.

HORÁČEK, Tomáš. Základní principy mediace (z právního i neprávního pohledu). *Bulletin advokacie*, 2013, č. 6, s. 17 – 21.

HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. Vynutitelnost mediačních doložek. *Právní fórum*, 2012, roč. 9, č. 12, s. 525 – 531.

JILKOVÁ, Renata. Alternativní způsoby řešení sporů: Proč mediace?. *Bulletin advokacie*, 2002, č. 10, s. 69 – 73.

KRYVOI, Yaraslau; DAVYDENKO, Dmitry. Consent Awards in International Arbitration: From Settlement to Enforcement. *Brooklyn Journal of International Law*, 2015, roč. 40, č. 3, s. 827 – 868.

LASÁK, Jan. Směrnice o některých aspektech zprostředkování v obchodních a občanských věcech aneb návrh právního rámce pro mediaci v EU. *Právní rozhledy*, 2007, roč. 15, č. 2, s. 56 – 62.

MALACKA, Michal. Mediace, kultura a právo. *Právní fórum*, 2012, č. 5, s. 171 – 176.

MOKRÝ, Antonín; DOLEŽALOVÁ, Martina. Advokáti ve službách mediace. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 6, s. 4 – 6.

PAUKNEROVÁ, Monika; PFEIFFER, Magdalena. Mezinárodní mediace a české právo. *Právní rozhledy*, 2013, č. 1, s. 21 – 25.

PETSCHÉ, Markus. Mediation as the Preferred Method to Solve International Business Disputes? A Look into the Future. *International Business Law Journal*, 2013, č. 4, s. 251 – 266.

RADULESCU, Dragos Marian. Mediation – an alternative way to solve the conflicts in the international business environment. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 2012, č. 62, s. 290 – 293.

SPIROVÁ, Klára. Alternativní způsoby řešení sporů – mediace. *Právní fórum*, 2010, roč. 7, č. 3, s. 119 – 122.

STRONG, S. I. Beyond International Commercial Arbitration? The Promise of International Commercial Mediation. *Washington University Journal of Law and Policy*, 2014, roč. 45, č. 11, s. 10 – 39.

SVATOŠ, Martin. Důvěrnost v mediaci: Přišel jsem, viděl jsem, mlčel jsem... *Právní rádce*, 2013, roč. 21, č. 4, s. 24 – 27.

ŠTANDERA, Jan; LENGHARTOVÁ, Hana. „Advokátní“ mediace na vzestupu. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 4, s. 30 – 34.

TYLEČKOVÁ, Markéta. Podpora mediace v legislativě ES. *Obchodní právo*, 2005, roč. 14, č. 5, s. 9 – 16.

VAN LEYNSEELE, Patrick; VAN DE PUTTE, Florence; DOLEŽALOVÁ, Martina. Mediace jako doplněk (či alternativa?) soudního procesu. *Bulletin advokacie*, 2002, č. 8, s. 30 – 45.

Internetové zdroje:

EL SHENTENAWI, Laila. *Vienna said „I do!“ Why A New York Convention for Mediation Might Be Brewing* [online]. kluwermediationblog.com, 4. září 2015 [cit. 15. srpna 2016]. Dostupné na <<http://kluwermediationblog.com/2015/09/04/vienna-said-i-do-why-a-new-york-convention-for-mediation-might-be-brewing/>>.

HOLÁ, Lenka. *Praktické aspekty mediace v ČR* [online]. pravni prostor.cz, 22. června 2015 [cit. 15. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/prakticke-aspekty-mediace-v-cr>>.

LENGHARTOVÁ, Hana. *Mediace na prahu druhých narozenin* [online]. pravni prostor.cz, 14. května 2014 [cit. 15. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/procesni-pravo/mediace>>.

SHARP, Geoff. *International Mediation: A Comparative Table of Institutional Mediation Rules* [online]. kluwermediationblog.com, 28. září 2014 [cit. 15. srpna 2016]. Dostupné na <<http://kluwermediationblog.com/2014/09/28/international-mediation-a-comparative-table-of-institutional-mediation-rules/>>.

SVATOŠ, Martin. *Evropské aspekty mediace a dalších ADR* [online]. pravni prostor.cz, 6. února 2013 [cit. 15. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-aspekty-mediace-a-dalsich-adr-88570.html>>.

SVATOŠ, Martin. *Úvod do mediace: ADR aneb mediace a ti druzí* [online]. pravni prostor.cz, 9. září 2015 [cit. 14. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/procesni-pravo/adr-mediace-a-ti-druzi>>.

SVATOŠ, Martin. *Výhody a nevýhody mediace obchodních sporů* [online]. pravni prostor.cz, 10. listopadu 2015 [cit. 15. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/procesni-pravo/vyhody-a-nevyhody-mediace-obchodnich-sporu>>.

SVATOŠ, Martin. *Zmatení pojmů: Co mediace je a co nikoliv* [online]. pravni prostor.cz, 30. září 2015 [cit. 14. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/procesni-pravo/uvod-do-mediace-zmateni-pojmu-aneb-co-mediace-je-a-co-nikoliv>>.

ZUSKOVÁ, Šárka. *Mediátor nebo rozhodce?* [online]. epravo.cz, 24. listopadu 2014 [cit. 15. srpna 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/mediator-nebo-rozhodce-96059.html>>.

adr.org, cit. 15. srpna 2016. Dostupné na <https://www.adr.org/aaa/faces/home?_afLoop=2565753838593698&_afWindowMode=0&_afWindowId=be6ej3s9g_1#%40%3F_afWindowId%3Dbe6ej3s9g_1%26_afLoop%3D2565753838593698%26_afWindowMode%3D0%26_adf.ctrl-state%3Dbe6ej3s9g_43>.

amcr.cz, cit. 15. srpna 2016. Dostupné na <<http://www.amcr.cz>>.

cerd.com, cit. 15. srpna 2016. Dostupné na <<http://www.cedr.com>>.

europa.eu, cit. 15. srpna 2016. Dostupné na <https://e-justice.europa.eu/content_particularities_of_crossborder_mediation-384-cs.do>.

iccwbo.org, cit. 15. srpna 2016. Dostupné na <<http://www.iccwbo.org>>.

uncitral.org, cit. 15. srpna 2016. Dostupné na <<https://www.uncitral.org>>.

viac.eu, cit. 15. srpna 2016. Dostupné na <<http://www.viac.eu/en/>>.

Právní předpisy:

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodová zpráva k zákonu č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů, ze dne 15. června 2011.

zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Rady 2001/44/ES ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. Věst. L 12, 16. ledna 2001, s. 42 a násl.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008, o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. Úř. Věst. L 136, 24. května 2008, s. 3 a násl.

Arbitration Institution of the Stockholm Chamber of Commerce Mediation Rules.

Etický kodex Asociace mediátorů ČR.

Evropský kodex chování pro mediátory.

ICC Mediation Rules.

ICDR International Mediation Rules.

Profesní standardy mediátora Asociace mediátorů ČR – podmínky pro výkon povolání

UNCITRAL Conciliation Rules.

UNCITRAL Model Law of International Commercial Arbitration.

VIAC Mediation Rules.

Vzorový zákon pro mezinárodní obchodní konciliaci.

Shrnutí / Abstract

Tato diplomová práce se věnuje mediaci v mezinárodním obchodním styku. Je zaměřena na mediaci jako jednu z forem alternativních, přátelských způsobů řešení sporů (ADR) v podobě alternativy k soudnímu a rozhodčímu řízení v kontextu konfliktů vznikajících v rámci mezinárodních obchodních vztahů. Tato problematika je rozebírána z hlediska aktuální úpravy a praxe v mezinárodním měřítku, Evropské unii a České republice, přičemž je zohledněn její aktuální vývoj.

Nejprve je pozornost věnována ADR způsobům obecně, jejich charakteristickým rysům, různým formám a odlišnostem od soudního a rozhodčího řízení, také pojmu, charakteristice a definici mediace, jejímu vzniku a vývoji včetně odlišení mediace od ostatních ADR metod. Představeny jsou také jednotlivé cíle a základní principy mediace a různé metody a přístupy v mediaci. Prostor je věnován pozitivním a negativním stránkám mediace v podobě výhod a případných nevýhod mediačního procesu. Předkládaná práce se zabývá průběhem mediace, konkrétně pak jednotlivými fázemi mediačního procesu, a problematikou mediátorů a jejich úlohou v mediaci, správným výběrem mediátora i mediátory a jejich právní úpravou, organizací a postavením v České republice.

Následuje pojednání o přeshraniční mediaci, její definici a mediaci v kontextu Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech jako právního rámce a základu pro právní úpravu mediace přeshraničních sporů v členských státech Evropské unie. Dále je rozebírána institucionalizovaná mediace a pravidla pro mediaci obecně a následně s ohledem na vybrané instituce UNCITRAL, ICC, AAA a VIAC. V této diplomové práci je také předložen obecný rozbor a úvaha nad problematickými otázkami při řešení mezinárodních obchodních sporů prostřednictvím mediace zahrnující zejména střet kulturních vlivů, přeshraniční komunikaci a vynutitelnost mezinárodních mediačních dohod. Na závěr je pak věnována pozornost právní úpravě mediace v České republice.

This thesis is focused on the mediation in the international business as one of the alternative, amicable dispute resolution methods (ADR) and thus the alternative towards litigation and arbitration in the context of conflicts in international business relationships. This issue is examined with respect to current legislation, rules, practice and progress on an international scale, the European Union and the Czech Republic.

First of all, an attention is paid to ADR methods in general, their characteristics and differences from litigation and arbitration, including the concept, characteristics and the definition of mediation, its origin and development and distinguishing mediation from other ADR methods. There are also presented individual objectives and basic principles of mediation and different methods and approaches to mediation. Space is also devoted to the positive and negative aspects of mediation in the form of benefits and possible drawbacks of the mediation process. This text deals with mediation process, specifically the individual phases of the mediation process, and issues of mediators and their role in the mediation, the right choice of mediator and the mediators and their legislation, organization and position in the Czech Republic.

A discussion of cross-border mediation follows with its definition and mediation in the context of Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on certain aspects of mediation in civil and commercial matters such as the legal framework and basis for the regulation of cross-border disputes mediation in the Member States of the European Union. This thesis is also focused on institutionalized mediation and mediation rules generally and then followed with respect to selected institutions UNCITRAL, ICC, AAA and VIAC. In this thesis is also presented general analysis and reflection on the problematic issues in resolving international commercial disputes through mediation, including in particular the clash of cultural influences, cross-border communication and enforcement of international mediation agreement. In conclusion, attention is paid to the legal regulation of mediation in the Czech Republic.

Seznam klíčových slov / The List of Key Words

mediace	mediation
mezinárodní obchod	international business
alternativní způsoby řešení sporů	alternative dispute resolution
přátelské způsoby řešení sporů	amicable dispute resolution
ADR	ADR
konflikt	conflict
přeshraniční mediace	cross-border mediation
mediátor	mediator
institucionalizovaná mediace	institutionalized mediation
mediační pravidla	mediation rules
Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES	Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council
UNCITRAL	UNCITRAL
ICC	ICC
AAA	AAA
VIAC	VIAC